

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra policejních činností

**System kolegiální pomoci u Integrovaného záchranného
systému**

Bakalářská práce

System of collegial assistance at the Integrated rescue systém

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

pplk. Mgr. Reneta JAMELSKÁ

AUTOR PRÁCE

ppor. Antonín SVOBODA

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Lysé nad Labem, dne 13. března 2023

.....
ppor. Antonín Svoboda

Poděkování

Mé velké poděkování patří pplk. Mgr. Renatě Jamelské za její vstřícný způsob přístupu při vedení mé Bakalářské práce, odborné rady a věcné připomínky. Dále bych chtěl poděkovat mé rodině za neuvěřitelnou trpělivost a podporu.

ANOTACE

Předkládaná bakalářské práce pojednává o systému kolegiální pomoci v základních složkách Integrovaného záchranného systému. Je v ní provedeno srovnání získaných informací se zaměřením na Středočeský kraj. Informace k provedení srovnání byly získány formou sociologického výzkumu, a to rozhovory. Práce se dělí na tři kapitoly. První kapitola je zaměřena na systém Integrovaného záchranného systému, druhá kapitola je věnována popisu poskytování kolegiální pomoci v hlavních složkách Integrovaného záchranného systému a ve třetí kapitole je provedeno srovnání způsobu poskytování kolegiální pomoci příslušníkům a zaměstnancům složek ve Středočeském kraji. V závěru je provedeno zhodnocení rozdílů a návrh změn v poskytování kolegiální pomoci.

Klíčová slova

Integrovaný záchranný systém * Hasičský záchranný sbor ČR * Zdravotnická záchranná služba * Policie ČR * posttraumatická péče * Intervent * peer.

ANNOTATION

The presented bachelor's thesis discusses the system of collegial assistance in the basic components of the Integrated Rescue System. It compares the obtained information with a focus on the Central Bohemia region. The information to make the comparison was a form of sociological research, namely interviews. The work is divided into three chapters. The first chapter is focused on the system of the Integrated Rescue System, the second chapter is dedicated to the description of the provision of collegial assistance in the main components of the Integrated Rescue System, and the third chapter compares the method of providing collegial assistance to the members and employees of the components in the Central Bohemian Region. At the end, an evaluation of the differences and a proposal for changes in the provision of collegial assistance is made.

KEYWORDS

Integrated rescue system * Fire rescue corps of the Czech Republic * medical rescue service * Police of the Czech Republic* post-traumatic care * Intervention * peer.

Obsah

Úvod	6
1 Integrovaný záchranný systém	8
1.1 Základní pojmy.....	8
1.2 Základní složky IZS.....	9
1.2.1 Hasičský záchranný sbor České republiky.....	9
1.2.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany.	10
1.2.3 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby.	11
1.2.4 Policie České republiky	12
1.3 Ostatní složky IZS	13
2 Kolegiální pomoc	15
2.1 Hasičský záchranný sbor	15
2.2 Policie České republiky	17
2.3 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby	18
3 Sociologický průzkum	20
3.1 Cíl průzkumu	20
3.2 Metody sociologického průzkumu.....	20
3.3 Řízené rozhovory	21
3.4 Shrnutí a vyhodnocení získaných odpovědí	39
3.4.1 Vyhodnocení získaných odpovědí	44
Závěr	47
Seznam použité literatury	50
Seznam tabulek	53
Seznam příloh	54

Úvod

Ve své bakalářské práci se chci zaměřit na způsoby poskytování kolegiální pomoci a kolegiální podpory v základních složkách Integrovaného záchranného systému Středočeského kraje. Jsem příslušníkem Hasičského záchranného sboru ČR již dvacet let a během své služby jsem se setkal s různými typy mimořádných událostí, které by si z mého pohledu zasloužily poskytnutí kolegiální pomoci vyškolenými pracovníky. Jednalo se o krizové situace, které měly z mého pohledu negativní dopad jak na účastníky těchto krizových situací, tak na zasahující záchranáře. Ne vždy je však o tuto pomoc žádáno jak z pozice velitelů zásahu či zasahujících záchranářů. Zvláště u starších kolegů stále přetrvává obava, jak se na ně bude pohlížet v případě přijetí takovéto pomoci. To však neznamena, že můžeme resignovat na tento stav. Je nutné pracovat na osvětě a možnostech, jak tento druh pomoci dostat do širokého povědomí příslušníků a zaměstnanců složek Integrovaného záchranného systému ČR (dále jen IZS). Vždyť tito lidé si zaslouží nejlepší možnou péči. Jsou zde proto, aby pomáhali nám všem, a to, jak se cítí a jak jsou psychicky odolní, se projeví na kvalitě jejich odváděné práce.

Psychologická služba jednotlivých složek IZS prochází neustálým vývojem. V systému poskytování kolegiální podpory je tento vývoj markantní. Dochází k využití poznatků ze složitých zásahů, sociologických výzkumů a vyhodnocování výsledků poskytnutí kolegiální péče s odstupem času. Tyto poznatky jsou důležité pro práci týmů poskytujících kolegiální pomoc.

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, jak je přistupováno k poskytování kolegiální péče v jednotlivých základních složkách IZS ve Středočeském kraji a porovnání kvality této poskytované péče. K dosažení cíle jsem si vybral sociologický průzkum, a to metodu řízených strukturovaných rozhovorů, kdy jsem oslovil vedoucí týmů poskytujících kolegiální pomoc v základních složkách IZS Středočeského kraje.

Tato práce je rozdělena na dvě části. V první teoretické části budu popisovat jednotlivé složky IZS, dotknu se jejich historie vzniku a přiblížím jejich působnost. Dále se budu zabývat historií vzniku psychologické služby v hlavních složkách IZS a popisem způsobu poskytování kolegiální pomoci v těchto složkách.

Ve druhé části mé práce se zaměřím na způsob poskytování kolegiální

pomoci příslušníkům a zaměstnancům základních složek IZS ve Středočeském kraji, zasaženým traumatizující událostí, jak u zásahu, tak v mimopracovním životě. V této praktické části mé práce jsem si vybral metodu sociologického průzkumu. Vytvořil jsem soubor otázek a oslovil vedoucí pracovníky týmů poskytujících kolegiální pomoc v jejich složkách. Provedl jsem řízené strukturované rozhovory a získané poznatky z výzkumu jsem následně vyhodnotil.

V závěru své bakalářské práce jsem provedl srovnání úrovně a způsobu poskytování kolegiální péče příslušníkům a zaměstnancům uvedených složek. Navrhl jsem doporučení přijetí změn poskytování kolegiální pomoci v daných složkách IZS.

1 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém vznikl jako reakce na složité zásahy, při kterých vznikla potřeba zkoordinovat spolupráci jednotlivých záchranných složek na místě zásahu. Jako příklad můžeme jmenovat povodně v roce 1997, které si vyžádaly 50 lidských životů a obrovské materiální škody. Tato událost byla základem pro vznik zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Došlo k vymezení působnosti složek IZS, státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků v době vyhlášení krizových stavů a při likvidaci mimořádných událostí (dále jen MÚ) nebo při přípravě na ně. Jedná se o zkoordinování společného postupu, komunikace a přenosu získaných zkušeností z již proběhlých MÚ. Složky IZS dělíme na základní a ostatní složky.

1.1 Základní pojmy

Integrovaný záchranný systém: „koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.“

Mimořádná událost: „škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“¹

Krizové řízení: „souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešení, nebo ochranou kritické infrastruktury“

Krizová situace: „mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav, nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizový stav“).“

Krizové opatření: „organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob.“²

¹ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, v posledním znění, § 2.

² Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, v posledním znění, § 2.

1.2 Základní složky IZS

Základními složkami IZS rozumíme složky, které mají zřízeno operační a informační středisko pro příjem informací o MÚ 24 hodin denně. Tyto složky mají dislokovány své jednotky podle plánu plošného pokrytí kraje pro poskytnutí pomoci v předepsaném čase a potřebném množství. Po přijetí hlášení o vzniku MÚ na tísňové lince, je operačními důstojníky provedeno vyhodnocení situace a provedeno vyslání adekvátního počtu a druhu složek IZS k provedení zásahu na místě vzniklé události. Za zásah složek IZS považujeme takový zásah, kdy je na místo zásahu nutné povolat dvě složky IZS a více.

Základní složky IZS jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky
- jednotky Požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
- poskytovatelé Zdravotnické záchranné služby
- Policie České republiky

1.2.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen HZS ČR) se řadí mezi bezpečnostní sbory ČR, ne však ozbrojené. Jeho primárním cílem je ochrana životů, zdraví lidí a zvířat, ochrana majetku před vlivy krizových a mimořádných událostí na základě zákona o HZS ČR.³ V současné době jsou to i velmi časté zásahy na ochranu životního prostředí. HZS ČR má jednotky požární ochrany (dále jen jednotky PO) dislokované v jednotlivých krajích ČR. HZS ČR se také podílí na organizování a poskytování humanitární pomoci při zajišťování ochrany obyvatelstva.

V historii lze dohledat základ nynějšího HZS ČR v době první Československé republiky ve formě veřejné (komunální) požární jednotky. Tyto jednotky však působily jen v některých větších městech, v ostatních městech a obcích bylo spoléháno na dobrovolné hasičské sbory. Po druhé světové válce byla

³ Zákon 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, v posledním znění

požární ochrana zařazena pod ministerstvo vnitra, kam spadá do dnes.⁴ V současné době zastává HZS ČR vedoucí úlohu během společných zásahů složek IZS (vyjma předem určených zásahů, převážně týkajících se zbraní, výbušnin, narušení veřejného pořádku, či demonstrování sebevraždy a pokusu o ni), tento typ zásahu spadá do díkce Policie ČR (dále jen PČR). Během většiny zásahů složek IZS, je velitelem zásahu zpravidla příslušník HZS ČR.

1.2.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany.

Definování jednotky PO nalezneme v zákoně o požární ochraně.⁵ Od doby jeho schválení dochází k velkému množství novelizací tohoto zákona v návaznosti na vývoj požární ochrany v ČR. Zatím poslední novelizací je zákon č. 415/2021 Sb.⁶ Dalším důležitým právním předpisem pro činnost jednotek PO, je vyhláška o organizaci a činnosti jednotek PO.⁷

Jednotky PO zařazené do plošného pokrytí kraje se dělí podle zřizovatele a jejich předurčenosti. Zřizovatelem jednotky může být stát, obec nebo podnik. Činnost v těchto jednotkách je prováděna v rámci služebního poměru, zaměstnaneckého poměru, nebo na základě dobrovolnosti. Jedná se o jednotky HZS kraje, jednotky HZS podniku, jednotky sboru dobrovolných hasičů obce a jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku. U těchto jednotek Po hovoříme o územní nebo místní působnosti a operační hodnotě těchto jednotek. Znamená to zařazení jednotky PO do kategorie, která určuje druh jednotky PO, dobu výjezdu jednotky PO od vyhlášení poplachu Operačním a informačním střediskem kraje, takzvaná územní působnost, která se udává v minutách a v neposlední řadě schopnost jednotky vykonat určený druh zásahu.

Pro systém plošného pokrytí kraje jednotkami PO rozdělujeme jednotky PO do šesti kategorií a to následovně.

⁴ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Druhé, upravené vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5067-8.

⁵ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, v posledním znění

⁶ Zákon č. 415/2021 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, v posledním znění

⁷ Vyhláška č. 247/2001 Sb., Vyhláška Ministerstva vnitra o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, v posledním znění

- JPO I – HZS ČR
- JPO II – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
- JPO III – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
- JPO IV – jednotka hasičského záchranného sboru podniku
- JPO V – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
- JPO VI – jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku.

Tabulka č: 1 Kategorie jednotek PO⁸

Kategorie jednotky PO	JPO I	JPO II	JPO III	JPO IV	JPO V	JPO VI
Doba výjezdu [min]	2	5	10	2	10	10
Územní působnost [min]	20	10	10	není	není	není
Druh jednotky PO	HZS kraje	SDH obce	SDH obce	HZS podniku	SDH obce	SDH podniku

Zdroj: HZSCR.cz, Jednotky požární ochrany, [online], vlastní úprava

Početní stavy jednotek PO

Tabulka č: 2 Početní stavy jednotek PO

	HZS ČR	JSDH obcí	HZS podniků	JSDH podniků
Počet JPO	246	6232	92	100
Počet hasičů	7524	79213	3066	1022

Zdroj: HZSCR.cz.: Početní stavy jednotek PO, [online], vlastní úprava⁹

1.2.3 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby.

Poskytovatelem zdravotnické záchranné služby (dále jen ZZS) rozumíme příspěvkovou organizaci zřízenou krajem na základě zákona o ZZS¹⁰. Stanoviště ZZS jsou rozmístěna tak, aby byla schopna provést zásah do dvaceti minut od převzetí události operačním střediskem na tísňové lince. V současné době disponuje ZZS Středočeského kraje čtyřiceti čtyřmi výjezdovými stanovišti. Posádky ZZS se liší dle typu události, ke které je operačním střediskem vyslána.

⁸ HZSCR.cz.: *Jednotky požární ochrany* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

⁹ HZSCR.cz.: *Statistická ročenka HZS ČR 2022. HZS ČR* [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>

¹⁰ Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, v posledním znění

Jedná se o posádku sanitních vozů složenou ze zdravotníků, zdravotníků a lékaře, nebo vozidla *Randez – Vous*, kdy se jedná o malé vozidlo s řidičem záchranářem a lékařem. Tato posádka většinou spolupracuje s dalšími sanitními vozy. Posledním typem posádky ZZS je letecká záchranná služba (dále jen LZS), složená ze záchranáře a lékaře. V současné době se na území ČR nachází deset stanovišť LZS, z toho šest stanovišť je schopno provést noční zásah.

Historie vzniku ZZS Středočeského kraje se datuje ke dni 1. dubna 2003, po sloučení bývalých záchranných služeb okresů. Jednalo se o dvanáct okresů. Pokud se podíváme hlouběji do historie, zjistíme, že první zmínka o záchranné službě je vznik pražské záchranné služby, a to v roce 1857. V té době se jednalo o nejstarší evropskou záchrannou službu.¹¹

1.2.4 Policie České republiky

Policií České republiky rozumíme ozbrojený bezpečnostní sbor s primárním předurčením pro zásah na území ČR. Může však na základě zákona o PČR¹² nebo jiných právních předpisů působit i za státními hranicemi ČR. Jedná se například o přeshraniční pronásledování, ochrana zastupitelských úřadů ČR v zahraničí či pomoc českým turistům v turistických destinacích při spolupráci s místní policií. Primárním úkolem PČR je ochrana osob, majetku, veřejného pořádku a v neposlední řadě působit v prevenci před pácháním trestné činnosti.

PČR se jako jedna ze složek IZS podílí na provedení záchranných a likvidačních prací v místě vzniku mimořádné situace nebo krizové situace. Úkoly PČR v místě MÚ spočívají především v provádění bezpečnostních uzávěr, řízení dopravy a vytváření dopravních koridorů pro zasahující složky IZS. Dále je to evidence evakuovaného obyvatelstva a ochrana majetku v evakuovaných oblastech. Provádí šetření příčin vzniku MÚ, identifikaci zemřelých, plnění úkolů pro potřeby velitele zásahu u MÚ a mnohé další úkoly.

V historii vzniku PČR lze dohledat datum vzniku, a to 15. července 1991 na základě přijetí zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Současná PČR vzešla z českých složek Sboru národní bezpečnosti, který byl založen po druhé

¹¹ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Druhé, upravené vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5067-8.

¹² Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v posledním znění

světové válce. Předtím působilo četnictvo a policie. Po roce 1950 došlo k rozdělení SNB. Byly zřízeny útvary státní bezpečnosti a veřejné bezpečnosti.¹³

1.3 Ostatní složky IZS

Ostatními složkami IZS rozumíme ty složky, které poskytují plánovanou pomoc na vyžádání, a to na základě dohody o poskytování plánované pomoci na vyžádání podle zákona o IZS. Jedná se o předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí konkrétní pomoci ostatními složkami IZS a tato písemná dohoda je zakomponována do poplachového plánu IZS.¹⁴

Ostatní složky IZS jsou

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (Armáda ČR, Vojenská kancelář prezidenta ČR, Hradní stráž)
- ostatní ozbrojené sbory (Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR, Bezpečnostní a informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace)
- ostatní záchranné sbory (Báňská záchranná služba, Vodní záchranná služba Českého červeného kříže, horská služba, Svaz záchranných brigád kynologů ČR,
- orgány ochrany veřejného zdraví (Ministerstvo zdravotnictví, Krajské hygienické stanice a ministerstva vnitra, obrany, životního prostředí, dopravy, průmyslu a obchodu, pro místní rozvoj a v neposlední řadě také krajské úřady)
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (havarijní a poruchové služby zejména v energetice, vodárenství, plynárenství, komunální a technické služby, při přepravě nebezpečných látek je to například systém TRINS a další)
- zařízení civilní ochrany (slouží k ochraně obyvatelstva)

¹³ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Druhé, upravené vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5067-8.

¹⁴ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, v posledním znění

- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím (Český červený kříž, ADRA, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Česká asociace hasičských důstojníků a další)¹⁵

Dále mezi ostatní složky IZS řadíme poskytovatele akutní lůžkové péče, kteří mají zřízený urgentní příjem a tito poskytovatelé uzavřely dohodu o plánované pomoci na vyžádání s krajským úřadem, popřípadě s poskytovatelem ZZS. V tomto případě tyto poskytovatele začlení HZS kraje do poplachového plánu IZS kraje a hovoříme o nich jako o ostatních složkách IZS. Tito poskytovatelé se stávají ostatními složkami IZS i bez uzavřené dohody o plánované pomoci na vyžádání v případě vyhlášení krizového stavu.¹⁶ Do ostatních složek IZS dále počítáme obecní policii či městskou policii, v závislosti na zřizovateli. Můžeme ji zahrnout do ostatních bezpečnostních sborů, nejedná se však o bezpečnostní sbor podle zákona 361/2003 Sb.¹⁷

Ostatní složky IZS jsou na místě zásahu u MÚ využívány k řešení technických problémů (havarijní služby). Jedná se o provizorní opravy přerušovaných energetických vedení, rozvodů plynu, veřejného osvětlení, například po dopravní nehodě. V době vyhlášení krizového stavu, například při povodních, je na pomoc povolávána Armáda ČR, Celní správa ČR, orgány veřejného zdraví, ostatní záchranné sbory, neziskové organizace typu ADRA a další. Zde se již jedná o MÚ velkého rozsahu, která vyžaduje nasazení velkého počtu sil a prostředků složek IZS.

¹⁵ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Druhé, upravené vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5067-8.

¹⁶ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, v posledním znění

¹⁷ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v posledním znění

2 Kolegiální pomoc

Kolegiální pomocí nazýváme poskytnutí psychické pomoci příslušníkům či zaměstnancům HZS ČR, PČR a ZZS, kteří prožili traumatizující událost. Jedná se o poskytnutí psychické pomoci psychology nebo vyškolenými členy týmů.

Mezi příklady traumatizujících událostí, které mají dopad na příslušníky či zaměstnance řadíme například: přítomnost u nehod s velkým počtem obětí, neúspěšná resuscitace, úmrtí dětí nebo kolegů, úmrtí příbuzných, extrémně vypadající oběti, jsou svědkem sebevraždy. Dále jsou to události, kdy příslušník nebo zaměstnanec sám způsobí například dopravní nehodu, při které dojde k těžkému zranění osob, nebo jejich úmrtí či způsobí škodu velkého rozsahu. Mohou to být i situace z mimopracovního života. Jedná se například o rozvod, nevěru, tíživou finanční situaci, vážné zdravotní problémy dětí nebo partnera. Tyto situace zapříčiňují neschopnost nebo omezení příslušníka či zaměstnance řádně vykonávat svou službu nebo zaměstnání. V těchto případech je vhodné nabídnout poskytnutí kolegiální pomoci.

2.1 Hasičský záchranný sbor

Systém poskytování kolegiální psychické pomoci ve složkách HZS ČR se řídí pokynem generálního ředitele HZS ČR o psychologické službě HZS ČR.¹⁸ Tímto pokynem se provádí zřízení a činnost psychologické služby u HZS ČR.

Vymezení pojmů

traumatizující událostí – *zátěžová situace, která může negativně ovlivnit výkon služby příslušníka nebo práci občanského zaměstnance HZS ČR*

posttraumatickou péčí příslušníkům a zaměstnancům – *krizová intervence, kolegiální psychická pomoc a následná péče,*

krizovou intervencí – *soubor odborných postupů vedoucích k překonání traumatizující události příslušníka nebo zaměstnance,*

¹⁸ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky ze dne 25. srpna 2014, o psychologické službě Hasičského záchranného sboru České republiky

kolegiální psychickou pomocí – soubor jednoduchých laických postupů vedoucích ke zmírnění následků traumatizující události příslušníka nebo zaměstnance,

týmem posttraumatické péče - (dále jen TPP) skupina odborně připravených příslušníků nebo zaměstnanců – členů TPP, doplňovaná v případě potřeby o externí členy (např. zdravotník nebo duchovní), poskytujících kolegiální psychickou pomoc,

koordinátorem TPP - (dále jen koordinátor) odborně vyškolený příslušník, zpravidla psycholog, který řídí činnost TPP

členem TPP – příslušník nebo zaměstnanec ustanovený v souladu se systemizací služebních (pracovních) míst nebo platnými právními předpisy na jakémkoli služebním nebo pracovním místě, který primárně vykonává činnosti vyplývající z jeho služebního nebo pracovního zařazení, dobrovolně projevil zájem o činnost v TPP a absolvoval příslušnou odbornou přípravu¹⁹

Do týmů TPP jsou zařazováni příslušníci a zaměstnanci HZS ČR, kteří prošli odbornou přípravou pro poskytování psychické pomoci. Tuto odbornou přípravu řídí krajský psycholog. Koordinátorem TPP je většinou krajský psycholog a jeho úkolem je řídit a koordinovat práci členů zařazených do TPP. Členem TPP se stává dobrovolník, který je příslušníkem nebo zaměstnancem HZS ČR. Tito členové projdou odbornou přípravou posttraumatické péče v délce trvání 40 hodin. Dále je povinen absolvovat odbornou přípravu první psychická pomoc v délce 20 hodin. Náplní těchto kurzů je příprava budoucích členů TPP na situace, se kterými se mohou při své činnosti v týmu TPP setkat. Poté je absolvent kurzů jmenován ředitelem HZS kraje do TPP. Člen TPP poskytuje kolegiální psychickou pomoc příslušníkům nebo zaměstnancům, dále pak poskytuje pomoc osobám zasažených MÚ první psychickou pomoc. Tato pomoc je zpravidla poskytována na místě zásahu na žádost velitele zásahu. Praxe u HZS Středočeského kraje je taková, že krajská psycholožka organizuje provedení kurz První psychické pomoci, kdy dochází k před připravenosti budoucích členů TPP pro případ nutnosti

¹⁹ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky ze dne 25. srpna 2014, o psychologické službě Hasičského záchranného sboru České republiky

doplnění stálých týmů TPP. V těchto kurzech se absolventi připravují na zvládnání emočně vypjatých situací, přístupu k účastníkům krizových situací, rozvoji krizové komunikace, zvládnání skupinové hysterie a zklidnění krizové situace. Toto je prováděno modelováním určitých situací, kdy jsou do jejich řešení zapojováni absolventi kurzů. V navazujícím kurzu První psychické pomoci II se absolventi učí, jak komunikovat se seniory, dětmi, osobami s různým stupněm zdravotního postižení a s národnostními menšinami. Jedná se o specifické skupiny osob, kdy při jednání s nimi je nutný citlivý přístup, pro získání jejich důvěry a možnost poskytnout jim pomoc. Jako příslušník HZS Středočeského kraje jsem také dobrovolně absolvoval kurzy První psychické pomoci I a II.

2.2 Policie České republiky

Systém poskytování kolegiální podpory (u HZS ČR je nazýván kolegiální psychickou pomocí) ve složkách PČR se řídí Pokynem policejního prezidenta o psychologických službách.²⁰ Tímto pokynem se zřizuje a provádí činnost psychologické služby u PČR.

Poskytování psychologické podpory je v této složce IZS prováděno vyškolenými policisty nebo zaměstnanci, takzvanými peery (dále jen poskytovateli kolegiální podpory), kteří jsou na návrh koordinátora jmenováni do své funkce ředitelem krajského policejního ředitelství. Poskytování kolegiální podpory je prováděno pouze dobrovolně a anonymně. Poskytovatelé kolegiální podpory se snaží pomoci ostatním policistům a zaměstnancům, ale může se jednat i o jejich blízké osoby (dále jen příjemce kolegiální podpory) v případě, že se dostanou do tíživé životní situace.

Tato pomoc je jim poskytována formou rozhovorů, kdy se snaží poskytovatel kolegiální podpory vyslechnout jejich problém, snažit se o pochopení daného problému, analyzovat ho a navrhnout možná řešení. Odkázat na instituce, které mohou příjemci kolegiální podpory pomoci řešit jeho problém, popřípadě doporučit odbornou pomoc psychologa. Kolegiální podpora je poskytnuta v případě, kdy o ni požádá sám příjemce kolegiální podpory, nebo ji doporučí

²⁰ Pokyn policejního prezidenta ze dne 26. září 2016, o *psychologických službách*

nadřízený či kolega příjemce kolegiální podpory. Také ji může navrhnout sám poskytovatel kolegiální podpory.

2.3 Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

System poskytování kolegiální pomoci v zdravotnické záchranné službě se zřizuje na základě doporučení vydaných v dokumentu Metodické doporučení pro poskytování psychosociální pomoci ve zdravotnictví. Tento dokument vydalo Ministerstvo zdravotnictví ČR.

V této složce IZS je k poskytování kolegiální psychosociální pomoci (peer podpora) kolegům v resortu zdravotnictví předurčen peer. Peer je zdravotnický pracovník, který prošel certifikovaným kurzem (peer program péče a podpory zdravotnickým pracovníkům – strategie zvládnání psychicky náročných situací). Tento kurz organizuje Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCO NZO) v Brně. Po úspěšném zakončení kurzu obdrží peer certifikát, který ho opravňuje poskytovat peer podporu v rámci České republiky. Peřeři jsou současně s interventy začleněni do Systému psychosociální intervenční služby (SPIS) v rámci ZZS. I v ZZS se k poskytování péče používají metody systému CISM.

Cílem peer podpory je pomáhat zvládnout stresové situace, snížit jejich následky na psychiku zdravotníků, předcházet riziku profesního selhání a snížit tyto následky na přijatelnou míru. Peer podporu je možné poskytnout při osobním setkání, telefonním rozhovorem, využitím on-line komunikace, nebo v případě použití systému CISM skupinovým rozhovorem. Doporučený rozsah peer podpory se doporučuje v maximálním rozsahu 3 rozhovorů trvajících do jedné hodiny. Poté se doporučuje uživateli peer podpory vyhledat odbornou pomoc, k tomuto peer předá kontakt.

K aktivaci peerů dochází po vyžádání přímo od přijímajícího, jeho kolegy nebo nadřízeného, kteří sledují změnu v jeho vnějších projevech prožívání, jako reakci na prožitou stresovou situaci. Peer může přijímajícího oslovit přímo, nebo na doporučení koordinátora. Peer může navrhnout jako součást poskytnutí peer podpory dočasně přerušit výkon služby přijímajícího, nebo ho nechat ve směně vystřídat, či provést změnu směny v následujících dnech po prožití stresové

situace. Při řešení poskytování peer podpory je nutná spolupráce vedoucího zaměstnance a koordinátora.

Vzdělávání peerů v jejich dalším působení po získání certifikátu probíhá prostřednictvím školení, která jsou zaměřena na předání zkušeností získaných z praxe, probíhají nácviky modelových situací a jejich následný rozbor. Každý z peerů má povinnost se jednou ročně zúčastnit individuální intervize, poskytovanou psychologem SPIS ČR, nebo intervizorem. Dále se může zúčastňovat kurzů na katedře krizových řízení NCO NZO nebo celostátních konferencí. Je jeho povinností se zúčastnit nejméně jednou za rok pracovního setkání týmu, který organizuje koordinátor.

3 Sociologický průzkum

Sociologický průzkum slouží k nalezení odpovědí na danou zkoumanou problematiku. Na začátku mého výzkumu jsem se musel rozhodnout, jakou metodu sociologického průzkumu si zvolím. Měl jsem na výběr mezi kvantitativním výzkumem a kvalitativním výzkumem. Jednotlivé metody mi mohli poskytnout různé druhy a množství potřebných informací k dosažení cíle mé práce.

3.1 Cíl průzkumu

Během své dvacetileté služby u HZS ČR, jsem prošel pozicemi z hasiče, přes velitele družstva, velitele čety až po dnešní pozici velitele stanice HZS Středočeského kraje. Setkal jsem se se situacemi působícími stresově na psychiku zasahujících záchranářů složek IZS. Proto je cílem mého výzkumu zjištění druhu a četnosti poskytování kolegiální pomoci v základních složkách IZS Středočeského kraje. Při zjištění rozdílnosti ve způsobu poskytování kolegiální pomoci, ať nedostatečných či naopak kvalitnějších rozdílů, provedu vyhodnocení a následné doporučení ke zlepšení činnosti poskytovatelů kolegiální pomoci.

3.2 Metody sociologického průzkumu

Kvantitativní výzkum – tímto výzkumem bych získal omezené množství informací od velkého počtu respondentů. Pokud bych se pro tuto možnost rozhodnul, znamenalo by to vytvořit anonymní dotazník rozeslaný respondentům v jednotlivých složkách IZS. Předem bych ovšem nevěděl počet respondentů, kteří se zapojí do mého výzkumu a poskytnou mi potřebné množství informací k dosažení cíle. Výsledky z obdržených dotazníků bych pak mohl porovnat v grafech.

Kvalitativní výzkum – tímto výzkumem bych naopak získal velké množství informací od přesně daného počtu respondentů. Získal bych ucelený soubor informací, získaných z odpovědí na stejně položené otázky. Jedná se o řízený rozhovor. Tyto informace bych následně mohl porovnat.

Pro svoji práci, jsem zvolil metodu kvalitativního výzkumu, a to formou řízeného rozhovoru. Vytvořil jsem si soubor otázek, které mi poslouží ke srovnání způsobu poskytování kolegiální pomoci v základních složkách IZS Středočeského

kraje. Za tímto účelem jsem oslovil vedoucí koordinátory poskytovatelů kolegiální pomoci v těchto složkách. Za poskytovatele ZZS jsem oslovil paní Marii Benešovou, která je vedoucí koordinátorkou týmu poskytujících peer a intervenční pomoc zaměstnancům ZZS. Za HZS ČR jsem oslovil vedoucí psycholožku kpt. PhDr. Evu Biedermannovou, koordinátorku týmů posttraumatické péče. Za PČR jsem oslovil vedoucí koordinátorku týmu peerů kpt. Mgr. Denisu Burešovou.

3.3 Řízené rozhovory

Rozhovor č. 1

Paní Marie Benešová v současné době vykonává funkci krajského koordinátora týmu peer podpory ZZS ve Středočeském kraji. V této funkci působí deset let, před tím byla deset let zástupce koordinátora. V době provádění našeho rozhovoru, byla bohužel paní Benešová hospitalizována, a proto jsem po jejím laskavém návrhu přistoupil k provedení rozhovoru přes aplikaci WhatsApp. S výsledným rozhovorem a jeho zveřejněním v mé bakalářské práci vyslovila ústní souhlas.

1. Kdy vzniknul systém poskytování kolegiální podpory ve vaší složce IZS a jaké je legislativní zakotvení poskytování kolegiální pomoci pro vaši složku?

Systém peer podpory u ZZS Středočeského kraje vznikl před nějakými patnácti lety. Z toho deset let jsme působili pod Systémem psychosociální intervenční péče (dále jen SPIS), kdy jsme byli řízeni garantem ČR PhDr. Lukášem Humplem, který je psycholog Moravskoslezského kraje. Posledních pět let máme tuto činnost zanesenou v kolektivní smlouvě ZZS Středočeského kraje a jsme podporováni Ministerstvem zdravotnictví.

2. Jaké je profesní zařazení členů týmu pro poskytování kolegiální pomoci?

Zčásti se jedná o zaměstnance ZZS Středočeského kraje, a dále využíváme pracovníky ze soukromého sektoru, například Záchranou službu asociaci samaritánů ČR, kteří prošli kurzem Peer podpory nebo Intervenční pomoci, se kterými máme dohodu na provedení této činnosti.

3. Jak provádíte výběr členů týmů kolegiální pomoci?

Výběr členů probíhá například na základě doporučení bývalých interventů nebo peerů, které jsme oslovili. Dále se hlásí sami zaměstnanci ZZS, kteří mají o tuto práci zájem. Je s nimi proveden pohovor, kde jim je vysvětlena náplň práce a jak poté probíhají zásahy. Toto je vedeno na bázi dobrovolnosti. Poté jsou vysláni k absolvování kurzu, než jsou zařazeni do týmu. Někdy se stává, že po absolvování kurzu, si dotyčný uvědomí, že není tuto práci schopen vykonávat. V současné době máme i několik členů týmu takzvaně spících, kteří momentálně nejsou nasazováni z důvodu vysoké pracovní nebo rodinné zátěže. Tito zaměstnanci se mohou ke své činnosti později vrátit, po absolvování opakovacího kurzu.

4. Jaká je specializace členů týmu pro poskytnutí kolegiální pomoci či psychosociální pomoci účastníkům MÚ. Jsou členové týmu schopni poskytnout psychosociální pomoc i kolegiální pomoc, nebo jsou tyto role odděleny?

Členové týmů procházeli kurzem organizujícím SPIS ČR a poslední dva roky jsme pod NCO a v Brně, což je nelékařské zdravotnictví. Kurz se skládá ze čtyř týdnů, zakončené kolokviem, kde jsou provedeny zkoušky. Jedná se o kurzy intervenční podpory a peer podpory. Máme proškoleny samostatné interventy, peery, ale i pracovníky schopné poskytnout oba systémy pomoci.

5. Jaké je organizační ukotvení – systém povolávání členů týmu?

V naší složce je využíváno call centrum, což je informační linka ZZS. Dříve, cca. deset let jsme měli základnu v Benešově. V současné době držíme služby z domova. Pokud se jedná o dopravní nehodu posádky ZZS, nebo napadení záchranářů, vyrozumí operační středisko call centrum, které předá informace mně jako koordinátorce. Call centrum může vyrozumět jednotlivé peery v případě jednodušších zásahů. Pokud se jedná o složitější zásah, přebírám koordinaci a sama si již obvolávám tým. Předem odesílám zprávu na WhatsApp, kde máme společnou skupinu, o jakou událost se jedná a kdo koho v případě potřeby většího nasazení osloví. Další možností je, že nás osloví přímo žadatel, který o této možnosti ví a vlastně si o tu pomoc sám požádá. Jedná se například o prolínání rodinných problémů do pracovních nebo naopak. Pokud dotyčný požádá o

rozhovor, ale chce mluvit s někým cizím, můžeme použít i peery z jiného kraje. Můžeme využít systém přes SPIS ČR a předat kontakty dotyčnému, který si sám vybere. Dalším způsobem je oslovení jinými zaměstnanci, že kolega má problém, ale nechce ho řešit. V tomto případě se nesnažíme dotyčného hned osobně kontaktovat, ale voláme mu a snažíme se vysvětlit kdo jsme a jakou pomoc mu můžeme nabídnout. Pokud žadatel souhlasí, pokračujeme v poskytnutí peer pomoci. Poskytnutí peer podpory se provádí například v případě, kdy se jedná se o případy, kdy jde například o resuscitaci malého dítěte, která se nepovede, nebo o dopravní nehodu sanitky, dopravní nehodu s vícenásobným úmrtím. Při poskytování peer podpory jsou dotyční sledováni call centrem, pro zajištění podpory a případné pomoci.

6. Jsou vaše týmy poskytovatelů kolegiální pomoci schopni zasáhnout pro potřeby jiných složek IZS, nebo jiného kraje ČR?

Ano, peer podporu můžeme poskytnout i ostatním složkám IZS na vyžádání. Jedná se o vzájemnou spolupráci, několikrát jsem byla PČR asistovat při oznámení úmrtí. Naopak díky našemu nízkému počtu peerů a interventů často využíváme pomoci HZS ČR a PČR. Co se týká poskytnutí pomoci jiným krajům ČR, máme dohodu s Libereckým a Jihočeským krajem, že pokud se jedná o událost na rozhraní kraje, můžeme se oslovit a dát svoje peery a interventy k dispozici. Jsme schopni vyslat své peery i na žádost jiných krajů.

7. Jaký je systém péče o členy týmu (vybavení, doprava k poskytnutí kolegiální pomoci)?

Peer a zdravotnický intervent je vybaven intervenčním batohem se základní výbavou. Obsahuje deku, baterku, blok s tužkou, vodu, sušenky, omalovánky pro děti, kontakty na krizová centra, pohřební službu.²¹ Zásah provádíme v civilním oblečení, v případě většího počtu osob na místě události jsme označení vestami s nápisem intervent. Jedná se například o zásah, kdy se hledá tělo utonulého. K cestě na místo zásahu, kde provádíme poskytnutí peer pomoci používáme své automobily, nemáme poskytnuty služební vozy. Odměňování probíhá formou dohody o pracovní činnosti. Je započítáván čas od aktivace peera call centrem

²¹ Příloha 2

nebo koordinátorem, po jeho návrat domů. V současné době není ohodnocena pohotovost peerů a interventů. Připravuje se zanesení práce peerů a interventů pod kód zdravotních pojišťoven, kdy pak bude prováděno uvádění naší činnosti formou výkazu

8. Má člen týmu možnost odmítnutí zásahu (etická, zdravotní, fyzická indispozice)?

Ano, má. Má i možnost dočasně neposkytovat své služby, jak jsem již uvedla.

9. Jaký je počet poskytovatelů kolegiální pomoci na počet příjemců kolegiální pomoci (celkový počet pro danou složku IZS, pro potřeby určitého zásahu)?

V týmu Středočeského kraje máme osm peerů, což je velmi málo na Středočeský kraj a osmnáct interventů. Pět peerů je současně proškoleny na poskytnutí intervenční pomoci. Dále využíváme dva pracovníky asociace samaritánů ČR a máme možnost použít i bývalé zaměstnance ZZS, kteří přešli například pracovat do nemocnic. V současné době je počet zaměstnanců ZZS přibližně osm set.

10. Jak postupujete při poskytování kolegiální pomoci ve vaší složce – využíváte vlastní poskytovatele kolegiální pomoci, nebo využíváte služeb externích pracovníků?

Zpravidla využíváme vlastních proškolených peerů, nebo máme možnost použít externí pracovníky, se kterými máme uzavřenou smlouvu.

11. Jaké jsou požadavky na zvyšování odborné znalosti členů týmů?

Řídíme se nařízením SPIS ČR, kdy se zúčastňujeme celostátních konferencí. Jedna je pro peery a druhá pro interventy. Dále jsou vypisovány kurzy v NOC Brno a dále čtyřikrát do roka probíhá setkávání týmů na krajské úrovni. Pak také využíváme on-line vzdělávání.

12. Využíváte systém řízení stresu při krizových událostech (Critical Incident Stress Management – CISM)?

V současné době tento systém v našem kraji nevyužíváme. Pracujeme na přípravě a rádi bychom tento systém začlenili. Jedná se o systém nácviků na

hromadná neštěstí, kdy je nutné poskytnout peer podporu více zaměstnancům najednou. Bohužel příchodem pandemie COVID-19 se tento program nepovedlo zavést. Dále došlo ke změně vedení a je zapotřebí tento problém opět předeštěřit a pracovat na jeho uskutečnění.

13. Jaký systém informování příslušníků a zaměstnanců o možnosti využití poskytnutí kolegiální pomoci ve vaší složce používáte?

V naší složce využíváme k informování zaměstnanců o možnosti požádat o poskytnutí peer podpory letáky, dále probíhá informování zájemců o práci v ZZS během náboru. Dále je možné dohledat informace na intranetu ZZS, kde máme svoji složku, kde jsou uvedeny kontakty na peery a interventy. Jedná se spíše o propagaci intervenční podpory. Peer podpora je anonymní a nelze proto uvádět konkrétní případy pomoci a naše úspěchy při poskytování peer podpory. Toto lze uvést pouze se souhlasem dotčené osoby.

14. Můžete uvést příklady poskytnutí kolegiální pomoci?

Jednalo se například o poskytnutí peer podpory posádce ZZS, kdy došlo k úmrtí zdravotní sestry při dopravní nehodě. K této dopravní nehodě došlo při cestě do služby. Dále to bylo například při úmrtí zdravotní sestry, která zastavila na dálnici D10 s úmyslem poskytnout pomoc účastníkům dopravní nehody a byla sražena dalším vozidlem.

15. Můžete uvést množství případů poskytnutí kolegiální pomoci v minulých letech? Zhoršil to například COVID?

Počet poskytnutých osobních intervencí z počátku příchodu pandemie COVID-19 klesnul, nevědělo se, zda se jedná o COVID pozitivního pracovníka. Provádělo se telefonické poskytnutí peer podpory. V důsledku Covidu-19 nám vzrostli peer podpory. Docházelo k vyčerpání zaměstnanců, rostlo riziko nákazy zasahujících, což se podepsalo na psychickém vyčerpání. V době před pandemií docházelo k poskytnutí peer podpory z naší strany k cca 60 případům, z důvodu psychicky náročného zásahu. V době pandemie to již bylo cca osmdesát případů. K tomu došlo k oslovení se žádostí o peer podporu přímo od zaměstnanců ve sto dvaceti případech. Takže můžeme sledovat velký nárůst případů. Vyrůstá počet

zaměstnanců, kteří jsou ochotni přijmout naši pomoc. Vzhledem k počtu zaměstnanců ZZS, vidíme rapidní nárůst tlaku na psychiku zasahujících.

16. Jaká je vaše zkušenost s přijímáním kolegiální pomoci a reakcí na tuto poskytnutou pomoc u příslušníků, či zaměstnanců?

Toto je různé. Někdy je příjemce kolegiální podpory vděčný za poskytnutou pomoc a spolupracuje od našeho prvního kontaktu. Máme i zpětnou vazbu, že se po určité době ozve a sdělí nám, jak byla naše pomoc pro něj přínosná. Jindy narazíme na odmítavý postoj, že já tady čtyřicet let jezdím a jen tak něco mě nerozhodí, dotyčný to bere jako projev své slabosti před okolím a kolegy. Pak se ale stane, že při pokračujícím rozhovoru se tento člověk otevře a začne s námi probírat svůj problém, aniž si to uvědomuje. Jako určitou pomoc můžeme postižené posádce nabídnout vystřídání ve směně, nebo někdy i stačí dohodnout s operačním střediskem dočasné vyjmutí dané posádky z výjezdu. Posádka má čas, se takříkajíc vzpamatovat. Dříve se stávalo, že posádka zasahovala u psychicky náročného zásahu, například s úmrtím dítěte a po dojezdu na základnu byla vyslána na obdobný případ. Dnes se snažíme těmto případům vyhnout.

17. Jak spolupracujete s týmy ostatních složek IZS (společné zásahy, odborná příprava)?

Zúčastňujeme se IMZ složek IZS, kde probíhají rozbory společných zásahů, vyhodnocení a následné doporučení zpracování poznatků do našich postupů. Dále se zúčastňujeme taktických cvičení složek IZS, kde je možné si ověřit správnost postupům při společném zásahu.

Rozhovor č. 2

Kpt. Mgr Denisa Burešová působí je krajská psycholožka PČR Středočeského kraje. Zastává funkci koordinátorky poskytovatelů kolegiální podpory. V této funkci je pět let. Souhlas se zveřejněním rozhovoru v mé bakalářské práci je uveden v příloze.²²

²² Příloha 3

1. Kdy vzniknul systém poskytování kolegiální podpory ve vaší složce IZS a jaké je legislativní zakotvení poskytování kolegiální pomoci pro vaši složku?

Systém kolegiální podpory vzniknul v naší složce v roce 2016, dříve byla poskytována společně s krizovou intervencí v rámci posttraumatické intervenční péče (PIP), od roku 2008. Při výkonu naší služby se řídíme závazným pokynem policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách ze dne 26. září 2016.

2. Jaké je profesní zařazení členů týmu pro poskytování kolegiální podpory?

Jsou to jak policisté ve služebním poměru, tak i občanští pracovníci, těch je ale jen minimum. Jsou to řadoví policisté z obvodních oddělení, z oddělení SKPV, ale také policisté ve vedoucích funkcích.

3. Jak provádíte výběr členů týmů kolegiální podpory?

Každý zájemce je povinen absolvovat třídní školení kurzu KP, kdy na základě toho kurzu si vyhlédneme nové členy týmu. Neznamená to tedy, že každý, kdo absolvuje tento kurz, se automaticky stane členem týmu kolegiální podpory. U nás se nepoužívá slovo tým, ale síť peerů. V rámci vzájemné dohody jsou pak vybráni kolegové jmenování krajským ředitelem PČR členy sítě kolegiální podpory.

4. Jaká je specializace členů týmu pro poskytnutí kolegiální podpory či psychosociální pomoci účastníkům MÚ. Jsou členové týmu schopni poskytnout psychosociální pomoc i kolegiální pomoc, nebo jsou tyto role odděleny?

My máme tyto dvě pomoci odděleny. Máme koordinaci krizové intervence, a pak je tým pro kolegiální podporu. Jsou to dva různé týmy. V týmu krizové intervence máme třináct lidí a v týmu kolegiální podpory máme třicet šest lidí. Jen jeden člověk se nám dubluje v obou systémech. Máme dva kurzy, jeden je zaměřen na tu první psychickou pomoc, což je ta krizová intervence a druhý je vyloženě na ty dovednosti té laické psychické pomoci, tedy kolegiální podpora. Oba kurzy jsou třídní. Z prvního kurzu nám tedy vystupují krizový intervenenti a z druhého peři.

5. Jaké je organizační ukotvení – systém povolávání členů týmů?

Toto se u nás využívá u krizových interventů, ti se vysílají do terénu. Vzhledem k tomu, že KP je založena na důvěrnosti, kolegialitě, jsou peři k dispozici v rámci územního odboru, kde slouží. Já jsem s nimi v kontaktu, takže o nich mám přehled. Oni nemají povinnost nahlašovat poskytování kolegiální podpory. To bylo dříve, kdy se vedla evidence, s kým se setkali, komu pomáhali, ale jelikož je to na bázi důvěry, tak by nebylo dobré toto zveřejňovat. Pokud peři chtějí, mají možnost se mnou mluvit, můžeme tu danou věc spolu zkonzultovat, nebo mám běžnou praxi, že peři to prodiskutují s tím, kdo přijde a pokud mu to nestačí, potřeboval by odbornější pomoc tak na základě toho ho doporučí k nám.

6. Jsou vaše týmy poskytovatelů KP schopni zasáhnout pro potřeby jiných složek IZS, nebo jiného kraje ČR?

Oni to běžně v praxi nedělají. My tuto činnost děláme jen pro své policisty, ve svém kraji.

7. Jaký je systém péče o členy týmu (vybavení, doprava k poskytnutí kolegiální podpory)?

Co se týče dopravy, tak peři v podstatě nejezdí k zásahu, to jezdí interventi. Nicméně co se týče péče, z hlediska naší psychologické podpory, nás psychologů, tak jsou jim nabízena jednou měsíčně intervizní setkání, kde mají možnost to zkonzultovat, popovídat si, ať už skupinově, nebo někteří individuálně, dále co vnímají, že je teď tématikou, co by mohlo potenciálně zajímat policisty, co by mohli řešit. Vzhledem k tomu, že máme těch peerů třicet šest, snažíme se, aby byli rovnoměrně rozvrstvení, samozřejmě tím, jaká je fluktuace, lidi se mění, mění i územní odbor, tak se nám jejich působnost prolíná a střídá. Nicméně v rámci územního odboru se děje poskytování kolegiální podpory na oddělení, takže si nevybavuji, že by někdo zavolaal a peři někam dojížděli, spíš je to na bázi, že se setkávají, znají se a věří si.

8. Má člen týmu možnost odmítnutí zásahu (etická, zdravotní, fyzická indispozice)?

Samozřejmě, oni si můžou při žádosti o setkání vyhodnotit, že pakliže to není v jejich kompetenci, nebo že se na to necítí, nebo se jim to téma může osobně dotknout, tak nemusí poskytovat tuto pomoc. Tam je to pak o tom, že nabídne jiného peera, nebo samozřejmě psychology. U nás máme jen aktivní peery, pokud končí ve své působnosti, tak je to zpravidla díky odchodu do civilu, nebo na jiný kraj.

9. Jaký je počet poskytovatelů kolegiální podpory na počet příjemců kolegiální podpory (celkový počet pro danou složku IZS, pro potřeby určitého zásahu)?

Jak jsem již uvedla, máme ve Středočeském kraji třicet šest peerů. V současné době je ve službě tři tisíce čtyři sta dvacet sedm policistů a osm set čtyřicet sedm občanských zaměstnanců.

10. Jak postupujete při poskytování kolegiální podpory ve vaší složce – využíváte vlastní poskytovatele kolegiální podpory, nebo využíváte služeb externích pracovníků?

Používáme pouze vlastní proškolené pracovníky. Výjimka je spolupráce s kaplanem.

11. Jaké jsou požadavky na zvyšování odborné znalosti členů týmů?

Základem je třídní kurz, dále pak osobní setkávání, to je dobrovolné. Jsme v kontaktu skrz email, přes telefon a když něco potřebují řešit, tak se setkáme. Dále se snažíme organizovat různé semináře, nebo jednodenní kurz. Na to, co vnímáme, že je zrovna aktuální téma není účast povinná, ale zároveň je upozorňuji, že je pro ně dobré, aby si zvyšovali, kompetenci kvalitně poskytovat podporu. Před Covidem jsme pořádali IMZ, k čemuž se chceme vrátit, plus policejní prezídium organizuje, dvou až tří denní IMZ pro kolegiální podpory v rámci celé republiky. Kde se učí řešit nějaká témata, mají skupinové práce, tento rok se nicméně nekoná, protože se těžko hledají vhodné ubytovací prostory, protože ve stávajících jsou ubytovaní Ukrajinci uprchlíci.

12. Využíváte systém řízení stresu při krizových událostech (Critical Incident Stress Management – CISM)?

My tento systém nepoužíváme. U nás se jedná o poskytování kolegiální podpory jednotlivcům.

13. Jaký systém informování příslušníků a zaměstnanců o možnosti využití poskytnutí kolegiální podpory ve vaší složce používáte?

Informace máme na intranetových stránkách, kde v sekci psychologické služby máme záložku jak krizové intervence, tak druhá záložka je pro kolegiální podpory. S tím že mohou kontaktovat ty policisty, kteří tam jsou, zároveň máme i letáčky, kde se snažíme propagovat, že něco takového existuje. V rámci poradenství na územních odborech, je zanecháváme, aby o nich pracovníci věděli. Zároveň apelujeme na osvětu od peerů, to znamená, že i oni zprostředkovávají informace a plus v rámci základní odborné přípravy policistů, než jdou do služby, tak se hovoří, jak o krizové intervenci, tak o kolegiální podpory. Dále je to i o předávání zkušeností typu, mně to pomohlo, zkus to také.

14. Můžete uvést příklady poskytnutí kolegiální podpory?

V poslední době se hodně řeší finanční situace, inflace, dluhy, jak se vše v posledním půl roce všechno změnilo. Jednalo se o více případů, nebylo to jen ojediněle. Hodně se toto téma řeší, protože peníze zde nejdou rovnoměrně s inflací, takže je to hodně zasáhlo. Potom rozvody, nevěry, nespokojenosti na pracovišti, to jsou téma se kterými rovněž přichází. Ono se špatně odděluje, co je ještě kamarádké povídání a kdy je to již poskytování peer podpory. Dále se prolíná krizová intervence s kolegiální podporou v momentě, kdy jede intervent poskytnou psychickou pomoc účastníkům MÚ, tak zároveň může pomoci i zasahujícím policistům.

15. Můžete uvést množství případů poskytnutí kolegiální podpory v minulých letech. Zhoršil to například COVID?

To nemohu, protože z nařízení prezídia, se toto již neneviduje, je to anonymní pomoc. Zhoršení díky COVID jsme nezaznamenali, asi jen lidé chodili s jinými problémy, ale nějaký větší nárůst tam nebyl. Spíš řešili nestandardní délku služeb,

kdy byli na pracovišti déle než dříve, takže řešili, kdo se postará doma o děti, to bylo docela časté téma.

16. Jaká je vaše zkušenost s přijímáním kolegiální podpory a reakcí na tuto poskytnutou pomoc u příslušníků, či zaměstnanců?

Vzhledem k tomu, že někteří se vracejí podruhé, potřetí, tak si myslím, že mají tu zkušenost dobrou. Nebo se po poskytnutí kolegiální podpory rozhodnou, že i oni se chtějí stát členem sítě a pomáhat dalším policistům. Peer má zpětnou vazbu v tom, že vidí na tom člověku, jak to dopadlo, protož mnohdy spolu slouží na tom oddělení.

17. Jak spolupracujete s týmy ostatních složek IZS (společné zásahy, odborná příprava)?

V rámci kolegiální podpory se tohoto nezúčastňujeme, to se týká krizové intervence, protože v naší složce je tato pomoc oddělená. Pro interventy je toto dobré, pro vzájemné seznámení se a další společnou spolupráci při zásahu.

Rozhovor č. 3

Kpt. PhDr. Eva Biedermannová působí ve funkci krajského psychologa HZS Středočeského kraje již čtrnáct let. Je koordinátorka TPP, stará se o poskytování intervenční péče na místě zásahu a dále poskytování kolegiální pomoci příslušníkům a zaměstnancům HZS Středočeského kraje. Souhlas se zveřejněním rozhovoru v mé bakalářské práci je uveden v příloze.²³

1. Kdy vzniknul systém poskytování kolegiální pomoci ve vaší složce IZS a jaké je legislativní zakotvení poskytování kolegiální pomoci pro vaši složku?

V naší složce vznikla psychologická služba v roce 2003. Velkým impulsem vzniku bylo září 2001, kdy se začalo přemýšlet o hasičích jako profesní skupině, která může být těmi zásahy nebo událostmi nějak ovlivněna nebo zasažena, takže se začali dělat první výzkumy a oficiálně se vlastně ten systém ukotvil v roce 2003, kdy vznikla psychologická služba u HZS ČR. V současné době se při výkonu

²³ Příloha 4

psychologické služby řídíme nařízením generálního ředitele HZS ČR SIAŘ číslo 43/2014, o psychologické službě HZS ČR ze dne 25. srpna 2014. Dle tohoto SIAŘE se u HZS ČR definuje tým posttraumatické péče, jehož členové poskytují takzvanou kolegiální psychickou pomoc.

2. Jaké je profesní zařazení členů týmu pro poskytování kolegiální pomoci?

U nás je to tak, že peři jsou zařazeni do týmu posttraumatické péče a poskytují jak kolegiální pomoc, tak i první psychickou pomoc lidem zasaženým u zásahu. Jsou to příslušníci HZS ČR, jsou zařazeni na různých funkčních pozicích, od výjezdových hasičů přes velitele družstev, velitele čet velitele stanic až po kancelářskou pozici. Nejsou to zaměstnanci HZS ČR, jsou to příslušníci ve služebním poměru.

3. Jak provádíte výběr členů týmů kolegiální pomoci?

Vždy je kritériem dobrovolnost a nějaké doporučení buď velitele nebo vedoucího, který toho člověka navrhne, protože má pocit, že ten člověk má dobré komunikační schopnosti a že se o tuto činnost nějakým způsobem zajímá. Takže je to takový několikastupňový výběr. Ti lidé musí sami projevit zájem, setkali se s touto činností a pokud mají pocit, že by je to mohlo zajímat a mohli by v tom fungovat, pak se mi přihlásí a já to s nimi zkonzultuji. Komunikuji i s jejich nadřízenými, zda by s tou jejich činností souhlasili nebo nesouhlasili. Pak nastoupí do vzdělávacího procesu, to jsou kurzy první psychické pomoci a posttraumatické péče. Během těchto kurzů se vzájemně poznáme a zjišťujeme, jestli si to ten člověk opravdu představoval dobře, jestli je to, co chce dělat, jestli chce být v týmu, troufne si na tu kolegiální pomoc nebo ne.

4. Jaká je specializace členů týmu pro poskytnutí kolegiální pomoci či psychosociální pomoci účastníkům MÚ. Jsou členové týmu schopni poskytnout psychosociální pomoc i kolegiální pomoc, nebo jsou tyto role odděleny?

U nás je to nastaveno tak i našimi interními předpisy, že ten, kdo je v tom týmu posttraumatické péče, tak musí být schopen poskytovat jak tu kolegiální, tak tu

psychickou pomoc. To znamená, že má vzdělání, jak v té první psychické pomoci, tak i v tom týdenním čtyřiceti hodinovém kurzu, který je zaměřený na kolegiální pomoc. Čili je vlastně na oboje.

5. Jaké je organizační ukotvení – systém povolávání členů týmů?

My to máme zakotveno v SIAŘ č. 43/2014, kde je to jasně ukotveno že každý, kdo je v týmu posttraumatické péče musí být jmenován Krajským ředitelem HZS ČR a toto jmenování vyjde v interním předpisu SOO KŘ. Seznam jmenovaných členů týmu, je umístěn na operačním středisku HZS ČR kraje. Operační středisko, pokud dostane žádost o vyslání člena týmu posttraumatické péče k nějakému zásahu, tak se dívají do tohoto seznamu a v první řadě hledají, kdo je nejbližší a kdo je například ve výkonu služby, a pokud by někoho takového nenašli, tak obvolávají další kolegy, kteří momentálně neslouží, ale jsou v dostupné vzdálenosti. Toto se týká například případů, kdy velitel zásahu vyhodnotí tento konkrétní zásah za rizikový, co se týče působení stresu na zasahující příslušníky, a požádá OPIS o vyslání člena posttraumatického týmu pro poskytnutí kolegiální pomoci zasahující jednotce. Systém poskytování kolegiální podpory je několikastupňový. Jedná se o individuální pomoc a skupinovou pomoc. Individuální pomoc je anonymní. Je to například v situaci, kdy se daná událost dotkne člena jednotky a ostatních ne. Tento příslušník si může zažádat o poskytnutí individuální kolegiální pomoci, aniž by to ostatní členové jednotky věděli. Důležité je vědět, že kolegiální pomoc se netýká jen zásahové činnosti, ale jedná se i o osobní život nebo problém na pracovišti, kdy to dotyčný potřebuje s někým probrat. V tuto chvíli daný příslušník volí spíše anonymní cestu. Buď má možnost oslovit člena týmu posttraumatické péče, kterému důvěřuje, nebo kontaktuje mne jako psycholožku, ale neví to už jeho vedení, neví to jeho nadřízený. Kontaktování může provést buď přes člena týmu daného územního odboru, kterého zná z prováděné odborné přípravy, nebo si vyhledá kontakt na mne jako psychologa na stánkách HZS ČR kraje a stává se, že často zavolá sám. Nebo důvěřuje svému veliteli a takto si ten kontakt na mne sežene. Ale po těch dvaceti letech je ta služba již tak usazená, že se mi nezdá pravděpodobné, že by se k tomu kontaktu neměl, jak dostat. U nás to funguje na povědomí o naší službě. Školíme nováčky, kde se o nás dozví, že tady existuje tento systém péče.

6. Jsou vaše týmy poskytovatelů kolegiální pomoci schopni zasáhnout pro potřeby jiných složek IZS, nebo jiného kraje ČR?

Ano, na tomto principu fungujeme, že si vzájemně vypomáháme, viz moje nedávná intervence v Libereckém kraji. Kolega z vašeho územního odboru zasahoval v Hradeckém kraji vloni v létě. Takže si vzájemně vypomáháme jak v rámci jedné složky, tak se čas od času stane, že zavolá záchranka, že má takovouto potřebu a nemá zrovna někoho dostupného. Máme uzavřenou dohodu o spolupráci na úrovni krajských ředitelů mezi námi, ZZS a PČR, která říká, že jsou situace, kdy si můžeme vzájemně vypomáhat.

7. Jaký je systém péče o členy týmu (vybavení, doprava k poskytnutí kolegiální pomoci)?

Obecně se snažíme, aby se vyjíždělo ve dvou i když ne každý intervent je na toto nastavený, někteří jezdí raději sami. Je to nějaký princip, ale samozřejmě, pokud si intervent řekne, že tam chce jet v první fázi sám, tak ho nikdo nenutí jet ve dvojici. Takže to je takový to první nastavení té péče, jinak to povolání funguje přes operační středisko, pokud se s tím daným interventem domluví, že může vyjet, tak s ním řeší způsob dopravy. A to samozřejmě záleží, jestli je ten intervent doma, nebo je na stanici a je součástí toho výjezdu, nebo jaké jsou vlastně obecně možnosti dopravy. Ale operační středisko by mělo vlastně tu dopravu zajistit. Interventi, pokud se týká vybavení tak mají k dispozici zásahové batohy, v těch batohách mají nějaké letáky, plyšáky, takový ty potřebný věci k tomu zásahu, takže každý intervent by měl takovýto batoh mít k dispozici. tento batoh slouží jak pro tu intervenční pomoc, tak i pro kolegiální pomoc. On nemusí řešit co sebou potřebuje, prostě si vezme ten batoh a s tím batohem jede a buď ty věci které tam jsou využije, nebo ne. Jinak mezi námi funguje taková domluva, že kolegové, kteří jsou v týmu ví, že mi mohou kdykoliv zavolat, když je to něco složitějšího nebo dlouhodobějšího. Operační středisko mi většinou hlásí, že někdo někam jede, že někoho někam posílají, takže já to třeba dělám tak, že kolegovi napíšu SMS zprávu, že vím, že někam jede. Kdyby bylo potřeba, tak ví, že jsem na telefonu. V tu chvíli, kdy jedou poskytovat intervenční nebo kolegiální pomoc, tak pro ně platí to pravidlo, že mi mohou zavolat kdykoliv, i když je to nějaký noční čas. Co se týče individuální kolektivní pomoci, tak tu může peer poskytnout i na své stanici, nebo

ve své směně. Pokud je to mimo stanici, tak dotyčný má právo na poskytnutí této pomoci v rámci výkonu služby, že si nemusí na poskytnutí kolegiální pomoci brát volno a k tomuto může být poskytnuto služební vozidlo. Pak samozřejmě záleží na zásahové činnosti. Pokud je peer ve službě a na výjezdu, má toto přednost a musí se domluvit jiný čas poskytnutí pomoci.

8. Má člen týmu možnost odmítnutí zásahu (etická, zdravotní, fyzická indispozice)?

Určitě má, mluvíme o tom na našich setkáních. Čas od času se stane, že někdo požádá, jestli by nemohla na nějakou dobu být pozastavena jeho činnost, protože právě něco řeší, nebo je v složitější životní situaci, nebo se prostě z nějakých důvodů necítí na to jezdit k zásahům, a samozřejmě na toto právo má. Pak se tedy domluvíme na operačním středisku, že po nějakou dobu, kdy on si řekne, tak není povolávaný k zásahu. Tam je důležité, že ta činnost v týmu je dobrovolná, a ve chvíli, kdy ten člověk řekne - já už toho mám prostě dost, už toho mám plný zuby, nebo se i třeba změní nějaké podmínky, necítí takovou podporu pro tu činnost, cokoliv, co ho vede k tomu, že tu činnost už nechce dělat a nedělal by ji dobře, tak v tu chvíli je mnohem smysluplnější jeho činnost ukončit, než aby jel do nějaké situace, ve které se nebude cítit dobře. To by tu práci dobře nedělal.

9. Jaký je počet poskytovatelů KP na počet příjemců kolegiální pomoci (celkový počet pro danou složku IZS, pro potřeby určitého zásahu)?

Ten počet odpovídá počtu členů týmu posttraumatické péče, protože v naší složce poskytujeme obě pomoci zároveň. V loňském roce to bylo třicet čtyři členů týmu TPP, kteří byli připraveni poskytnout kolegiální pomoci pro tisíc dvě stě čtyřicet pět zaměstnanců HZS Středočeského kraje. V současné době probíhají kurzy pro nové členy týmu a počet se bude nově aktualizovat. tým by se měl rozšířit o dalších deset členů.

10. Jak postupujete při poskytování kolegiální pomoci ve vaší složce – využíváte vlastní poskytovatele kolegiální pomoci, nebo využíváte služeb externích pracovníků?

Externí poskytovatele žádné nemáme, nemáme s nikým uzavřenou dohodu. Takže primárně využíváme naše peery, saháme si do vlastních zdrojů, pokud bychom neměli ty kapacity, tak bychom si vypomohli jiným krajem, tak jako to děláme že tam zrovna není psycholog, nebo tady není zrovna dostupný intervent, tak bychom se domluvili s kolegou, nebo kolegyní z jiného kraje.

11. Jaké jsou požadavky na zvyšování odborné znalosti členů týmů?

Tam jsou základní požadavky, kdy on musí absolvovat kurz posttraumatické péče, takzvaný CIZM, který je čtyřicetihodinový, pak musí absolvovat kurzy první psychické pomoci, jedničku a dvojku. Dále musí, tak jak je uvedeno v SIAŘ o psychologické službě absolvovat každoročně minimálně šestnáct hodin odborné přípravy za rok a společné IMZ. Dále se snažím, pokud je nějaká zajímavá konference o krizové intervenci a podobně, tak jim zasílám pozvánky, ale to je už na jejich dobrovolnosti.

12. Využíváte systém řízení stresu při krizových událostech (Critical Incident Stress Management – CISM)?

Ano, to jsem již zmínila. Je to systém, ze kterého vycházíme všichni hasiči, máme toto jednotný, máme jednotný kurz, takže když se někdo hlásí do toho týmu v Moravsko-slezském kraji nebo ve středočeském kraji, tak vlastně projde stejným vzděláváním. Ten kurz je nějakým způsobem standardizovaný, je tam standartní počet hodin a jsou standardizovaný i témata, která si v rámci toho kurzu musí účastníci osvojit. To, co vlastně musí na konci toho kurzu umět, na ten jeho výstup.

13. Jaký systém informování příslušníků a zaměstnanců o možnosti využití poskytnutí kolegiální pomoci ve vaší složce používáte?

Jak jsem již zmínila, v naší složce je to již více méně zažité v povědomí. Je to zmiňováno během pravidelné odborné přípravy jednotek, při školeních., kde získávají informace o možnosti požádání si o kolegiální pomoc. Nevyužíváme odkazy na webových stránkách, ani propagační letáky.

14. Můžete uvést příklady poskytnutí kolegiální pomoci?

V nedávné době to bylo poskytnutí kolegiální pomoci v Libereckém kraji, kdy došlo k úmrtí člena sboru dobrovolné jednotky při zásahu. Došlo k jeho zavalení zřícenou konstrukcí a zasahující jednotky ho po vyproštění již nedokázaly resuscitovat. Napadá mě ještě jeden případ, kdy jsme poskytovaly kolegiální pomoc členům jednotky SDH, kdy při jízdě k zásahu způsobili dopravní nehodu, při které vážně zranili dvě osoby. Tyto případy se vztahují na zásahovou činnost. Pak to byly případy individuální kolegiální pomoci, například při úmrtí člena rodiny.

15. Můžete uvést množství případů poskytnutí kolegiální pomoci v minulých letech? Zhoršil to například COVID?

Vedeme si statistické údaje poskytování pomoci pro generální ředitelství. Jedná se jak o intervenci, tak i kolegiální pomoc. Například v roce 2019 to bylo osmnáctkrát poskytnutí kolegiální pomoci příslušníkům a zaměstnancům HZS ČR Středočeského kraje a osmdesát jedna intervencí. V roce 2022 byla poskytnuta kolegiální pomoc šestkrát psychologem a čtyřikrát členy posttraumatického týmu.

16. Jaká je vaše zkušenost s přijímáním kolegiální pomoci a reakcí na tuto poskytnutou pomoc u příslušníků, či zaměstnanců?

Já mám za sebe tuto zkušenost dobrou, protože se snažím vstupovat do situací kde vidím zájem, je hrozně těžké vstoupit do situace, kde to dostane někdo nařízené, takhle by to být nemělo. Protože, pokud se mnou někdo mluví, teď se bavíme o zásahové činnosti, v nějaké potřebě poskytnutí kolegiální pomoci, tak vždycky tomu veliteli, nebo vedoucímu říkám, je to předjednaný, je tam o to zájem, je tam vlastně potřeba poskytnout tuto pomoc. Takže ve chvíli, kdy slyším, že tam ta potřeba, ten zájem je, tak i ta spolupráce vzájemná v rámci té kolegiální pomoci má úplně jinou podobu, než kdyby to dostali nařízený. To si myslím, že je ta úplně nejhorší varianta. A pokud jde o tu individuální kolegiální pomoci, tak tam samozřejmě, jak jsme se o tom bavili, tak tam to vychází z toho, že ten člověk sám přijde a když už sám přijde, takže to znamená, že má nějaké téma k řešení, nebo něco, o čem potřebuje hovořit. Takže pak je to samozřejmě i přijímané. Hrozně důležité je to, aby si to „sedlo“, aby to prostě nebylo vnucený, aby to nemělo tu podobu, že hasiči prožili nějaký těžký zásah, něco se stane, a ještě na ně někdo

zavolá psychologa. Takhle by to být nemělo. Takže pro mě je vždy důležité, aby než vstoupíme do té kolegiální pomoci, tak tohle dobře vykomunikovat a vysvětlit, že ten psycholog tam není proto, že tam jde něco zkoumat nebo diagnostikovat, že naopak hledá způsob, jak to dobře zvládnout. Zpětná odezva je, že se mi i po čase dotyční ozvou. Pošlou například SMS zprávu, že jsou v pořádku a pro mě je to zpráva, že ten kontakt byl dobrý.

17. Jak spolupracujete s týmy ostatních složek IZS (společné zásahy, odborná příprava)?

Máme nastavenou spolupráci velmi dobře, známe se velmi dobře s vedoucími psychologických služeb ZZS i PČR. Máme uzavřenou dohodu o spolupráci a snažíme se minimálně jednou za rok uskutečnit společnou odbornou přípravu, kde jsme všichni. Jejím cílem je vyříkat si nějaký věci po zásahu, co se povedlo, co se nepovedlo, ale také se normálně poznat, abychom o sobě věděli. Někdy se stane, že se u toho zásahu sejdeme, protože ZZS povolá svého intervenanta, PČR i HZS ČR někoho vyšle, vzájemně si to neřekneme, a pak na sebe koukáme. Tak abychom dokázali dobře spolupracovat, neměli pocit, že jsme konkurenti, ale jedeme spolu. Takže se potkáváme, snažíme se mít společné odborné přípravy, ale snažíme se i lidsky poznat.

3.4 Shrnutí a vyhodnocení získaných odpovědí

otázka č. 1: Kdy vzniknul systém poskytování kolegiální pomoci ve vaší složce IZS a jaké je legislativní zakotvení poskytování kolegiální pomoci pro vaši složku?

ZZS: poskytuje peer podporu přibližně patnáct let, deset let je koordinována pod službou SPIS, neukotveno, pouze doporučený postup Ministerstva zdravotnictví.

PČR: kolegiální podporu poskytuje čtrnáct let, řídí se Závazným pokynem policejního prezidenta, od roku 2016 oddělen systém kolegiální podpory a Intervence.

HZS: kolegiální psychickou pomoc poskytuje devatenáct let, řídí se nařízením generálního ředitele HZS ČR, systém poskytování psychické kolegiální pomoci a Intervence je společný.

otázka č. 2: Jaké je profesní zařazení členů týmů pro poskytování kolegiální pomoci?

ZZS: peer podporu poskytují jak zaměstnanci ZZS, tak i externisté.

PČR: kolegiální podporu poskytují převážně příslušníci PČR, ojediněle občanští pracovníci.

HZS: kolegiální psychickou pomoc poskytují pouze příslušníci ve služebním poměru.

otázka č. 3: Jak provádíte výběr členů týmů kolegiální pomoci?

Zde je to stejné. Jedná se o dobrovolnou práci, zájemci absolvují vstupní kurz, to však neznamena automatické zařazení do týmů. Vedoucí koordinátoři provedou výběr na základě výsledků z absolvovaného kurzu a poté jsou peři jmenování krajskými řediteli dané složky IZS.

otázka č. 4: Jaká je specializace členů týmů pro poskytnutí kolegiální pomoci či psychosociální pomoci účastníkům MÚ. Jsou členové týmů schopni poskytnout psychosociální pomoc i kolegiální pomoc, nebo jsou tyto role odděleny?

ZZS: zájemci absolvují čtyřtýdenní kurz, Intervenční pomoc a kolegiální pomoc je oddělena, jen několik členů je schopno poskytovat obě pomoci.

PČR: zde je Intervence a peer podpora oddělena, je nutné absolvovat specializační kurz. Pouze jeden pracovník je schopen poskytnout jak krizovou intervenci, tak i peer podporu.

HZS: příslušníci absolvují odbornou vstupní přípravu pro poskytování první psychické (Intervenční) i kolegiální psychické pomoci. Tyto podpory pro příslušníky a zaměstnance HZS ČR nejsou odděleny.

otázka č. 5: Jaké je organizační ukotvení – systém povolávání členů týmu?

ZZS: využíváno call centrum.

PČR: toto nevyužívá, kolegiální podpora je oddělena a peři poskytují kolegiální podporu v rámci svých územních odborů na přímou žádost.

HZS: povolávání cestou operačních středisek, nebo na přímou žádost.

otázka č. 6: Jsou vaše týmy poskytovatelů kolegiální pomoci schopni zasáhnout pro potřeby jiných složek IZS, nebo jiného kraje ČR?

ZZS: ano, spolupracuje jak s ostatními kraji, tak i ostatními složkami IZS. Zde ovšem omezeně, vzhledem k nedostatku peerů.

PČR: ne, kolegiální podporu poskytují pouze pro pracovníky svého kraje.

HZS: ano, spolupracuje s ostatními kraji i složkami IZS. Peeři jsou často vysíláni operačním střediskem na žádost ZZS.

otázka č. 7: Jaký je systém péče o členy týmu (vybavení, doprava k poskytnutí kolegiální pomoci)?

ZZS: peer i intervent jsou vybavení zásahovým batohem, na místo poskytování peer podpory se přepravují svými vozidly, zásah provádějí v civilním oblečení.

PČR: peeři nemají zvláštní výbavu a vzhledem k místní působnosti nevyužívají služební vozidla.

HZS: peer je vybaven zásahovým batohem, k přepravě ve většině případů využívá služební vozidlo a zásah provádí v uniformě.

otázka č. 8: Má člen týmu možnost odmítnutí zásahu (etická, zdravotní, fyzická indispozice)?

Zde je opět shoda, peeři mohou danou událost odmítnout, tato činnost je dobrovolná.

otázka č. 9: Jaký je počet poskytovatelů kolegiální pomoci na počet příjemců kolegiální pomoci (celkový počet pro danou složku IZS, pro potřeby určitého zásahu)?

ZZS: disponuje osmy peery na zhruba osm set zaměstnanců ZZS

PČR: disponuje třiceti šesti peery na tři tisíce čtyři sta dvacet sedm policistů a osm set čtyřicet sedm občanských zaměstnanců.

HZS: disponuje třiceti čtyřmi peery na tisíc dvě stě čtyřicet příslušníků a občanských pracovníků. V tomto měsíci by mělo dojít ke jmenování dalších deseti peerů.

otázka č. 10: Jak postupujete při poskytování kolegiální pomoci ve vaší složce – využíváte vlastní poskytovatele kolegiální pomoci, nebo využíváte služeb externích pracovníků?

ZZS: využívá své vyškolené peery, ale má možnost použít i externí pracovníky, se kterými má uzavřenou smlouvu, nebo peery z jiných krajů.

PČR: využívá pouze své vyškolené peery z řad policistů a občanských pracovníků Středočeského kraje.

HZS: využívá pouze své vyškolené peery z řad příslušníků, má však možnost povolat peery i z jiného kraje.

otázka č. 11: Jaké jsou požadavky na zvyšování odborné znalosti členů týmů?

ZZS: účast na celostátních konferencích, kurzy v NOC Brno, účast na krajských setkáních a využití On-line vzdělávání.

PČR: dobrovolná účast na seminářích, jedno denních IMZ kraje a dvou až třídních IMZ policejního prezidia.

HZS: každoročně absolvovat minimálně šestnáct hodin odborné přípravy a dále konference a společné IMZ.

otázka č. 12: Využíváte systém řízení stresu při krizových událostech (Critical Incident Stress Management – CISM)?

ZZS: systém CISM ve Středočeském kraji zatím nevyužívá, pracuje na jeho přijetí a začlenění do výuky, pro využití v budoucnosti.

PČR: tento systém nevyužívá, zaměřuje se na individuální anonymní poskytování kolegiální podpory pro své příslušníky a občanské pracovníky.

HZS: tento systém využívá, je to základ pro přípravu budoucích členů týmu posttraumatické péče, který využívá jak pro poskytování intervenční péče, tak i kolegiální psychické pomoci. Tuto kolegiální psychickou pomoc je schopno poskytnout i ostatním složkám IZS.

otázka č. 13: Jaký systém informování příslušníků a zaměstnanců o možnosti využití poskytnutí kolegiální pomoci ve vaší složce používáte?

ZZS: provádí informování o možnosti poskytnutí peer podpory při náboru nových zaměstnanců, dále pak formou letáků a odkazem na intranetových stránkách ZZS Středočeského kraje, kde jsou uvedeny kontakty.

PČR: provádí informování o možnosti poskytování kolegiální podpory během provádění základní odborné přípravy policistů, dále využívá letáky a odkaz na intranetové síti v sekci psychologické služby.

HZS: nevyužívá letáky ani odkazy na webových nebo intranetových stránkách, informace o možnosti poskytnutí kolegiální psychické pomoci jsou předávány během pravidelné odborné příprav jednotek.

otázka č. 14: Můžete uvést příklady poskytnutí kolegiální pomoci?

Z této otázky vyplívá, že zkoumané složky IZS, ZZS a HZS poskytují kolegiální pomoci v podobných případech. PČR je spíše zaměřena více na osobní problémy než problémy spojené se zásahovou činností.

otázka č. 15: Můžete uvést množství případů poskytnutí kolegiální pomoci v minulých letech? Zhoršil to například COVID?

ZZS: v době před pandemií COVID19 navrhovala ZZS poskytnutí peer podpory v šedesáti případech. Během pandemie vzrostl tento počet na osmdesát. Dále došlo k přímé žádosti o poskytnutí kolegiální pomoci ve sto dvaceti případech.

PČR: nelze konkrétní počty o poskytnutí kolegiální podpory uvést, z důvodu anonymního poskytování. Během pandemie COVID19 nebyl sledován nárůst poskytování, spíše je to v poslední době obava z finanční nejistoty příslušníků z důvodu vysoké inflace.

HZS: v době před pandemií COVID19 poskytovali členové posttraumatického týmu a psycholog vyšší počet kolegiální psychické pomoci než během ní. To se jednalo o deset poskytnutí kolegiální psychické pomoci.

otázka č. 16: Jaká je vaše zkušenost s přijímáním kolegiální pomoci a reakcí na tuto poskytnutou pomoc u příslušníků, či zaměstnanců?

ZZS: můžeme sledovat zvýšený zájem o poskytování peer podpory. Zaměstnanci ztrácejí obavu z přijetí pomoci a následné odsuzování za její přijetí.

PČR: vzrůstá důvěra v přijímání kolegiální podpory, někteří policisté i zaměstnanci tuto službu využívají opakovaně. Někteří se po zkušenosti s poskytnutím kolegiální podpory sami stávají peery.

HZS: i zde je odezva na poskytování kolegiální psychické pomoci kladná, dochází ke zpětnému kontaktování ze strany příjemců kolegiální psychické pomoci.

otázka č. 17: Jak spolupracujete s týmy ostatních složek IZS (společné zásahy, odborná příprava)?

HZS a ZZS využívá možnost společných IMZ z důvodu propojení funkcí intervenanta a peera. Také se zúčastňují společných cvičení složek IZS, kde mají možnost prohlubovat své znalosti a předávat zkušenosti ze zásahů. PČR se tohoto nezúčastňuje z důvodu oddělení systému poskytování kolegiální podpory od intervenční péče.

3.4.1 Vyhodnocení získaných odpovědí

Z odpovědí získaných během vedení rozhovorů s vedoucími koordinátory týmů poskytujících kolegiální pomoc v základních složkách IZS se zaměřením na Středočeský kraj lze provést pouze částečné srovnání, a to z důvodu rozdílných přístupů k poskytování této pomoci. Jednotlivé složky IZS používají i jiné názvy pro stejnou činnost. Známe psychickou pomoc v HZS ČR, kolegiální podporu u PČR a peer podporu ve ZZS.

ZZS Středočeského kraje používá model oddělených činností při poskytování krizové intervence a peer podpory. Část pracovníků je schopna poskytnout oba tyto systémy. K uvedenému poskytování kolegiální pomoci využívá i externích pracovníků, se kterými má ZZS uzavřenou smlouvu. Ze získaných informací lze odvodit nedostatek peerů a interventů, vzhledem k četnosti poskytovaných kolegiálních pomocí a počtu zaměstnanců ZZS Středočeského kraje. Dále je nevýhodou absence centrálního řízení a legislativního ukotvení poskytování peer podpory. Peer podporu provádějí zaměstnanci v rámci uzavřené dohody se ZZS Středočeského kraje. Ke své činnosti využívají osobní dopravní prostředky, kdy je problematické vykazovat jízdu pro uplatnění finančních nároků a následné proplacení vzniklých nákladů. Také přístup a podpora ke způsobům poskytování peer podpory v jednotlivých krajích ČR je závislá na momentálním vedení ZZS krajů. Způsob poskytování peer podpory je celorepublikově pouze doporučen. Z uvedených odpovědí mohu odvodit, vzrůstající potřebu poskytování peer podpory. Proto je nutné zvýšit počet

vyškolených peerů. Také bych doporučil zvážit legislativní ukotvení peer podpory v zákoně ze strany Ministerstva zdravotnictví. Činnost peerů se v jednotlivých krajích liší a liší se i podpora pro výkon jejich činnosti. Na zaměstnance ZZS doléhá psychický tlak z doznívající pandemie COVID19, kdy jim hrozila možnost nakažení se touto nemocí, dále došlo ke zvýšení agresivity pacientů u zásahu a v neposlední řadě zhoršená finanční situace v souvislosti s rostoucí inflací. Bude růst potřeba poskytnutí peer podpory.

PČR Středočeského kraje využívá systém oddělovací činnosti peerů a interventů. Tento systém je stejný ve všech krajích ČR. Postupy pro poskytování kolegiální podpory vychází ze závazného pokynu policejního prezidenta.²⁴ Proto by podmínky pro výkon služby a poskytování kolegiální podpory měl být ve všech krajích shodný. Bohužel z mého pohledu je počet peerů na počet příslušníků a zaměstnanců PČR Středočeského kraje podhodnocen. V současné době řeší mnoho policistů finanční problémy spojené s inflací, nárůstem cen energií, či navýšení plateb hypoték. V souvislosti s těmito problémy bude narůstat i potřeba poskytování kolegiální podpory. Toto se dotkne i poskytování krizové intervence, kdy předpokládám nárůst sebevražd ze zoufalství. Na policistech leží úkol oznamovat tuto skutečnost pozůstalým rodinným příslušníkům, což opět zvýší faktor stresu a podepíše se na zasahujících policistech.

HZS Středočeského kraje se vydalo cestou používání peerů a interventů v jedné osobě. Tento postup vychází z pokynu generálního ředitele HZS ČR.²⁵ Dále provádí navyšování počtu aktivních členů týmu posttraumatické péče. V současné době bude do výkonu této služby zařazeno dalších deset členů. Příprava systému poskytování kolegiální pomoci byla zahájena již v roce 2001 a do praxe v roce 2003. Sjednocený systém poskytování Intervenční a kolegiální pomoci mi vychází z porovnání s ostatními složkami nejlépe. Nedochází k nutnosti členění výuky a následné odborné přípravy, členové týmu jsou variabilní, není nutno držet stálé služby. Operační středisko má možnost vybírat v případě potřeby z poměrně velkého počtu interventů pro zásahovou činnost. Jednotky HZS ČR

²⁴ Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016 o psychologických službách ze dne 26. září 2016

²⁵ Pokyn generálního ředitele HZS ČR SIAŘ číslo 43/2014 o psychologické službě HZS ČR ze dne 25. srpna 2014

jsou z mého pohledu vystaveny velkému faktoru stresu při zásazích u MÚ. Jsou to dopravní nehody se smrtelným zraněním (často se to týká dětí), osob usmrcených při požáru či utonulých. Nejvážnější jsou události, při kterých zahyne kolega hasič. V těchto případech zasahuje celá jednotka, popřípadě více jednotek stanic HZS ČR. Proto bývá zasaženo větší množství příslušníků. V tomto případě se využívá systém CIZM, kdy je nutná přítomnost psychologa a více členů týmu posttraumatické péče. Z vlastních zkušeností vím, že poskytování kolegiální pomoci se u HZS ČR týká převážně zásahové činnosti. Organizačně je dobře postaráno o zasahující členy týmu TPP, jak možností použití služebních vozidel pro cestu na místo události, tak vykazováním jejich činnosti jako zásahových jízd. Nedostatek spatřuji v propagaci možnosti využít poskytnutí kolegiální psychické pomoci. Doporučuji zřídit webový odkaz jak na intranetové síti, tak i na webových stránkách HZS Středočeského kraje. Mezi příslušníky stále panuje obava z následků při požádání o poskytnutí kolegiální pomoci. Někteří by uvítali oslovení peera z jiného územního obvodu.

Z dat získaných z rozhovoru s vedoucími koordinátory týmů poskytujících kolegiální pomoc ve složkách IZS Středočeského kraje jsem odvodil následující zjištění: Způsob poskytování KP je velmi podobný. V porovnání s ostatními složkami, je na tom HZS ČR nejlépe. Co do průměrného počtu peerů vůči příslušníkům a zaměstnancům HZS Středočeského kraje, tak i do zkušeností s poskytováním Intervenční a kolegiální pomoci.

Závěr

V mé bakalářské práci s názvem Systém kolegiální pomoci ve složkách Integrovaného záchranného systému jsem si dal za cíl porovnání způsobu poskytování kolegiální pomoci ve složkách Zdravotnické záchranné služby, Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR. Zaměřil jsem se na složky IZS s působností ve Středočeském kraji.

Jedním z důvodů, proč jsem se rozhodl pro tento výzkum, je osobní zkušenost se zásahy složek IZS vykazujících stresové působení na psychiku zasahujících záchranářů složek IZS. Zažil jsem zásah, kdy jsem byl jako sloužící velitel čtyř jednotky HZS ČR vyslán operačním střediskem k události, při které jednotka HZS ČR zasahovala u události čerpání vody ze zatopené výtahové šachty panelového domu. Během přípravy potřebného vybavení k provedení zásahu, skočil mezi zasahující příslušníky sebevrah z šestého nadzemního podlaží. Po mém příjezdu jsme ve spolupráci se ZZS a PČR prováděli jeho bohužel neúspěšnou resuscitaci. Příslušník, kterého padající tělo těsně minulo, mi sdělil, že je to již podruhé během jeho odsloužených let u HZS ČR. Po konzultaci s ředitelem územního odboru Mladá Boleslav jsem jednotce navrhl povolání členů TPP a poskytnutí kolegiální psychické pomoci. Reakcí bylo drsné odmítnutí, že dotyční nejsou žádní blázni. Následně však dotyčný příslušník po dvou měsících rozvázal služební poměr u HZS ČR. Je otázkou, zda tato událost nebyla jedním z důvodů ukončení jeho pracovního poměru. Ve druhém případě jsem byl vyslán operačním střediskem k tragické dopravní nehodě na dálnici D10, kde došlo vlivem takzvaného „vybrždování“ k těžkému zranění dvou dospělých osob (rodičů) a úmrtí osmiměsíčního dítěte. Toto byl velmi traumatizující zážitek pro všechny přítomné zasahující osoby. Obzvláště těžce tento zážitek zapůsobil na přítomného zasahujícího příslušníka PČR, který měl v té době malého syna. Tento příslušník si zažádal o poskytnutí kolegiální podpory a následnou péči psychologa. Následně mi tento zasahující policista sdělil, že mu tato intervence pomohla. Z těchto dvou případů lze odvodit, že je vhodné se nebát a o tuto pomoc si umět požádat. Proto jsem byl sám zvědavý, jaké rozdíly a zkušenosti zjistím během porovnávání způsobů poskytování kolegiální péče v základních složkách IZS ve Středočeském kraji.

V teoretické části mé práce jsem popsal jednotlivé složky IZS, náplň jejich činností a uvedl něco k jejich historii vzniku. Dále jsem popsal způsob poskytování kolegiální pomoci v základních složkách IZS na úrovni ČR. Toto jsem provedl z důvodu možnosti následného porovnání se způsoby poskytování kolegiální pomoci v základních složkách IZS ve Středočeském kraji. Cílem mé práce bylo odhalit a poukázat na případné odchylky v poskytování této pomoci zasaženým příslušníkům, či zaměstnancům základních složek IZS v tomto kraji.

V praktické části jsem provedl sociologický výzkum formou řízených strukturovaných rozhovorů. Respondentům jsem položil připravený soubor otázek. Z tohoto výzkumu jsem komparací, analýzou a z vlastních zkušeností získal rozdíly v systému poskytování kolegiální pomoci v jednotlivých základních složkách IZS ve Středočeském kraji. Následným vyhodnocením takto získaných informací jsem se zaměřil na tyto rozdíly.

Ze získaných informací jsem zjistil, že velmi záleží na tom, z jaké úrovně je kolegiální pomoc ve složkách IZS zřizována. PČR i HZS ČR je v tomto případě shodně řízena z úrovně generálního ředitele HZS ČR a Policejního prezidenta PČR. Proto je systém shodný v celé ČR, neznamena to však, že je shodný i kvalitativně. Toto závisí na krajských psychologích, kteří jsou koordinátory týmů poskytujících kolegiální pomoc. U ZZS toto centrální řízení zatím chybí, jednotlivé kraje se řídí doporučením SPIS, a tuto pomoc zahrnují do kolektivní smlouvy. Dále jsem zjistil rozdíl v systému poskytování kolegiální pomoci. Již název této pomoci je rozdílný v jednotlivých složkách IZS. ZZS hovoří o peer podpoře, HZS ČR o kolegiální psychické pomoci a PČR o kolegiální podpoře. ZZS využívá společného poskytování jak intervenční podpory, tak i peer podpory. Takto vyškolených pracovníků má však jen malou část, zbytek je jednostranně zaměřen. PČR má tyto podpory striktně odděleny, pouze jeden pracovník je schopen poskytnout obě. HZS ČR využívá systém, kdy členové TPP poskytují oba typy podpor. PČR využívá služeb jak příslušníků, tak i občanských zaměstnanců. HZS ČR používá výhradně příslušníky ve služebním poměru. Také je velký rozdíl v počtu peerů na počet příslušníků a občanských zaměstnanců v jednotlivých složkách. HZS ČR pracuje na rozšiřování týmu TPP. Další rozdíl spatřuji v zaměření na důvod poskytování kolegiální pomoci. ZZS řeší často prožitá traumata záchranářů po těžkém zásahu, ale i existenční problémy. PČR je v kolegiální pomoci zaměřena

spíše na osobní problémy příslušníků a občanských zaměstnanců. Drtivá většina poskytované kolegiální pomoci u HZS ČR se týká zásahové činnosti. Je to možná proto, že u zasahujících příslušníků HZS ČR se setkává více nepříznivých faktorů. Je to psychické vyčerpání, často totální fyzické vyčerpání a takzvané adrenalinové skoky. Neznamená to však, že i hasiči nepotřebují řešit osobní problémy.

Z těchto získaných informací bych navrhoval jednoznačně navýšit počet poskytovatelů kolegiální pomoci u všech složek IZS na počet příslušníků a zaměstnanců. Dále si myslím, že uvedený model HZS ČR skýtá nejlepší možnost poskytování kolegiální pomoci. Členové TPP jsou schopni poskytovat intervenční i kolegiální pomoc, není nutné k dostatečnému množství členů TPP držet pohotovost. Je zde možnost povolávání sloužících příslušníků, není nutné stahovat tyto příslušníky z volna. Dále odpadá nutnost dělení odborné přípravy na dva různé systémy. Členové TPP poskytují kolegiální pomoc i pro ostatní složky, například SDH. Doporučil bych zvýšení osvěty u příslušníků a zaměstnanců HZS ČR. Nemyslím si, že současný stav informovanosti je dostatečný. V ostatních složkách IZS jsou na tom s informovaností o poznání lépe. U ZZS bych navrhoval centrální řízení, aby jednotlivé kraje nebyly odkázáni na vstřícnost vedení a zřizovatele. ZZS Středočeského kraje z důvodu nedostatku vlastních peerů a interventů často využívá ostatních složek, i když to často není v jejich působnosti. I přes určité problémy s poskytováním psychologické pomoci je zřejmé, že tato pomoc funguje a neustále se rozvíjí.

Seznam použité literatury

Monografie:

Akutní a posttraumatické stresové reakce po mimořádných událostech při výkonu služby: informace pro nadřízené, zasažené, kolegy, životní partnery. Vyd. 2. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014. ISBN 978-80-86466-66-8.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-86898-73-3.

HONZÁK, Radkin. *Jak žít a vyhnout se syndromu vyhoření.* 4. vydání. V Praze: Vyšehrad, 2022. ISBN 978-80-7601-668-2.

HUMPL, Lukáš, Jiří PROKOP a Alena TOBIÁŠOVÁ. *První psychická pomoc ve zdravotnictví.* Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2013. ISBN 978-80-7013-562-4.

KIRSCHMAN, Ellen. *Život s hasičem: vše, co by měla vědět rodina hasiče.* Přeložil Zuzana DITTRICHOVÁ, přeložil Barbora BALKOVÁ. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-170-5.

KIRSCHMAN, Ellen. *Život s policajtem: vše, co by měla rodina policisty vědět.* Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5342-3.

Psychická první pomoc: průvodce pro terénní pracovníky. Praha: Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové spolupráce, 2019. ISBN 978-80-906509-9-2

ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6.

VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století.* Druhé, upravené vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5067-8.

VYMĚTAL, Štěpán, et. al. *Možnosti psychologické podpory v Policii ČR.* Praha: THEMIS, nakladatelství Tiskárny MV, p.o., 2010. ISBN 978-80-7312-065-8.

Zákonná úprava:

Zákon č. 239/2000 Sb., o *Integrovaném záchranném systému*, v posledním znění

Zákon č. 240/2000 Sb., o *krizovém řízení*, v posledním znění

Zákon č. 361/2003 Sb., o *služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, v posledním znění

Zákon č. 374/2011 Sb., o *zdravotnické záchranné službě*, v posledním znění

Zákon č. 553/1991 Sb., o *obecní policii*, v posledním znění

Zákon č. 261/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 553/1991Sb., o *obecní policii*, v posledním znění

Zákon č. 320/2015 Sb., o *Hasičském záchranném sboru České republiky*, v posledním znění

Pokyn generálního ředitele HZS ČR SIAŘ číslo 43/2014 o psychologické službě HZS ČR ze dne 25. srpna 2014

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 231/2016 o psychologických službách ze dne 26. září 2016

Webové stránky a elektronické zdroje

SPIS: Linka kolegiální podpory pro pracovníky ve zdravotnictví [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.spis.cloud/>

Záchranná služba: Letecká záchranná služba [online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://zachrannasluzba.cz/letecka-zachranna-sluzba/>

HZS ČR: Statistická ročenka HZS ČR 2022. HZS ČR [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>

SPIS: Vzorová smlouva SPIS [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.spis.cloud/wp-content/uploads/2021/03/VZOROVA-SMERNICE-SPIS.pdf>

HZSCR.cz.: Jednotky požární ochrany [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z:
<https://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

Seznam tabulek

Tabulka č: 1 Kategorie jednotek PO.....	11
Tabulka č: 2 Početní stavy jednotek PO	11

Seznam příloh

Příloha 1: Soubor otázek pro řízený rozhovor.

Příloha 2: Výbava intervenčního batohu ZZS Středočeského kraje.

Příloha 3: Informovaný souhlas se zveřejněním rozhovoru v bakalářské práci udělený krajskou koordinátorkou PČR Středočeského kraje kpt. Mgr. Denisou Burešovou.

Příloha 4: Informovaný souhlas se zveřejněním rozhovoru v bakalářské práci udělený krajskou psycholožkou HZS Středočeského kraje kpt. PhDr. Evou Biedermannovou.

Příloha 1:

1. Kdy vzniknul systém poskytování kolegiální pomoci ve vaší složce IZS a jaké je legislativní zakotvení poskytování kolegiální pomoci pro vaši složku?
2. Jaké je profesní zařazení členů týmů pro poskytování kolegiální pomoci?
3. Jak provádíte výběr členů týmu kolegiální pomoci?
4. Jaká je specializace členů týmu pro poskytnutí kolegiální pomoci či psychosociální pomoci účastníkům MÚ. Jsou členové týmu schopni poskytnout psychosociální pomoc i kolegiální pomoc, nebo jsou tyto role odděleny?
5. Jaké je organizační ukotvení – systém povolávání členů týmu?
6. Jsou vaše týmy poskytovatelů kolegiální pomoci schopni zasáhnout pro potřeby jiných složek IZS, nebo jiného kraje ČR?
7. Jaký je systém péče o členy týmu (vybavení, doprava k poskytnutí kolegiální pomoci)?
8. Má člen týmu možnost odmítnutí zásahu (etická, zdravotní, fyzická indispozice)?
9. Jaký je počet poskytovatelů kolegiální pomoci na počet příjemců kolegiální pomoci (celkový počet pro danou složku IZS, pro potřeby určitého zásahu)?
10. Jak postupujete při poskytování kolegiální pomoci ve vaší složce – využíváte vlastní poskytovatele kolegiální pomoci, nebo využíváte služeb externích pracovníků?
11. Jaké jsou požadavky na zvyšování odborné znalosti členů týmů?
12. Využíváte systém řízení stresu při krizových událostech (Critical Incident Stress Management – CISM)?
13. Jaký systém informování příslušníků a zaměstnanců o možnosti využití poskytnutí kolegiální pomoci ve vaší složce používáte?
14. Můžete uvést příklady poskytnutí kolegiální pomoci?
15. Můžete uvést množství případů poskytnutí kolegiální pomoci v minulých letech? Zhoršil to například COVID?
16. Jaká je vaše zkušenost s přijímáním kolegiální pomoci a reakcí na tuto poskytnutou pomoc u příslušníků, či zaměstnanců?

17. Jak spolupracujete s týmy ostatních složek IZS (společné zásahy, odborná příprava)?

Příloha 2:

Povinné vybavení intervenčního batohu

- vesta INTERVENT
- identifikační karta SPIS ZZS SČK

Doporučené vybavení intervenčního batohu

- návleky na boty
- rukavice nitrilové
- respirátor FFP2
- blok A4 nelinkovaný
- propiska 2×
- brožura pro pozůstalé 5×
- kartičky psychické první pomoci
- kapesníky papírové
- deka jednorázová 2×
- kelímky na vodu plastové
- voda neperlivá 1,5L
- mikrotenové sáčky
- hroznový cukr
- plyšová hračka 2×
- omalovánky 2×
- pastelky 2×

Dle vlastního uvážení je možné dále doplnit vybavení podle typu události (např. pláštěnka, čelovka) a věcmi osobní potřeby (např. powerbanka, cigarety, žvýkačky, dezinfekční gel na ruce).

Příloha 3:

Příloha 3:

Informovaný souhlas s poskytnutím výzkumného rozhovoru a jeho následným využitím pro účely bakalářské práce.

Podpisem souhlasím s následujícími body:

- Byla jsem informována o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat a informací pro účely kvalitativního výzkumu k bakalářské práci Antonína Svobody. Výzkum probíhá v rámci studia bakalářského programu na Policejní akademii České republiky v Praze.
- Tématem práce je „Systém kolegiální pomoci ve složkách IZS.“ Zaměření je na základní složky IZS ve Středočeském kraji. Cílem výzkumu je porovnání způsobu poskytování této pomoci v jednotlivých složkách.
- Byla jsem seznámena s právem odmítnout odpovědět na jakoukoli otázku, případně do 3 dnů odmítnout účast na výzkumu.
- Byla jsem seznámena, jak bude s rozhovory nakládáno.
- Dávám svolení s použitím rozhovoru pro potřeby bakalářské práce výzkumníka.

Datum: 27. 2. 2023

Jméno a podpis respondenta:

kpt. Mgr. Denisa Burešová

Podpis výzkumníka:

ppor. Antonín Svoboda

Příloha 4:

Příloha 4:

Informovaný souhlas s poskytnutím výzkumného rozhovoru a jeho následným využitím pro účely bakalářské práce.

Podpisem souhlasím s následujícími body:

- Byla jsem informována o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat a informací pro účely kvalitativního výzkumu k bakalářské práci Antonína Svobody. Výzkum probíhá v rámci studia bakalářského programu na Policejní akademii České republiky v Praze.
- Tématem práce je „Systém kolegiální pomoci ve složkách IZS.“ Zaměření je na základní složky IZS ve Středočeském kraji. Cílem výzkumu je porovnání způsobu poskytování této pomoci v jednotlivých složkách.
- Byla jsem seznámena s právem odmítnout odpovědět na jakoukoli otázku, případně do 3 dnů odmítnout účast na výzkumu.
- Byla jsem seznámena, jak bude s rozhovory nakládáno
- Dávám svolení s použitím rozhovoru pro potřeby bakalářské práce výzkumníka.

Datum: *8.3.2023*

Jméno a podpis respondenta:

kpt. PhDr. Eva Biedermannová

Podpis výzkumníka:

ppor. Antonín Svoboda